

Wie uit een bos komt
en voor zich het doel van zijn tocht ziet,
de stad wier lot afhangt
van de boodschap die hij brengt—

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

kan slechts bewonderen
wat om hem heen is:
de velden, het licht van de ochtend.

Hij geeft zijn paard de sporen.
Het lijkt hem, of hij de angst
die vergeefs was, overwon.

Frida Vogels 1957, uit *De harde kern*

Van Oorschot, 1994

Samenvatting

997

2000

BELEIDSPLAN

Samenvatting Beleidsplan 1997–2000

Inleiding

Wie de resultaten over de afgelopen jaren overziet, zal bewondering kunnen opbrengen voor de veerkracht van de Nederlandse film. Niet alleen slaagde een aantal Nederlandse speelfilms erin zich te handhaven in de Top 20 van best bezochte films sinds 1985, tientallen andere speelfilms, documentaires, jeugdfilms, animatiefilms en korte fictiefilms trokken significante bezoekers- en kijkersaantallen via de bioscopen, de filmtheaters, videoverhuur en -verkoop en de televisie.

Ook in kwalitatieve zin onderscheidde menige film zich, zowel nationaal als internationaal. Het indrukwekkend aantal prijzen dat op internationale, toonaangevende filmfestivals werd behaald, is een overtuigende erkenning van de diversiteit die de Nederlandse film kenmerkt.

Toch is er reden tot zorg. De economische randvoorwaarden waarbinnen filmmakers in Nederland moeten opereren, zijn ronduit slecht. In economische termen vertoont de Nederlandse filmindustrie alle kenmerken van een derde wereldland. Als deze situatie de komende jaren niet ten goede wordt gekeerd zal het doek vallen voor een onafhankelijke Nederlandse filmsector, die een herkenbaar soort films voortbrengt en daarmee bijdraagt aan een eigen beeldcultuur.

In deze Beleidsnota 1997–2000 zijn enkele voorstellen uitgewerkt die in samenhang met elkaar moeten leiden tot een verdere verbetering van de kwaliteit en een versterking van de marktpositie van de Nederlandse filmproductie.

De economische positie van de Nederlandse film

De economische positie van de Nederlandse film binnen het mondiale krachtenveld is goed te karakteriseren. Het op tal van terreinen incomplete productieapparaat, de overvloed aan kleine productiebedrijven, de *talent-drain* naar het buitenland, de vrijwel complete overheersing van de nationale markt door de produkten van enkele grote buitenlandse aanbieders, de grotendeels van subsidies afhankelijke nationale industrie, dit alles leidt tot een in economische begrippen zeer herkenbaar patroon. In economische termen vertoont de Nederlandse filmindustrie alle kenmerken van een derde wereldland.

De audiovisuele industrie is bij uitstek een volume-industrie, waar doorgaande productie- en afzetstromen essentieel zijn voor innovatie en voor verdere groei. Binnen de Nederlandse filmsector is een dergelijk productievolume op dit moment niet aanwezig. Er is op dit moment geen zelfstandige, los van subsidiestromen en deficietfinanciering opererende filmproductiebedrijfstaking. Als gevolg daarvan moet het Fonds noodgedwongen deels industriepolitiek bedrijven in plaats van vooral cultureel beleid.

De vooruitzichten voor een Europese en daarmee ook Nederlandse audiovisuele industrie zijn gunstig, zowel in termen van hoogwaardige en schone werkgelegenheid als in termen van economische groei. Op Europees niveau is de audiovisuele industrie al bestempeld tot één van de speerpunten van het industriebeleid voor de komende decennia. Een gezonde nationale filmsector is daarvoor een essentiële component.

Een substantiële verhoging van het filmproductievolume – juist ook zonder de financiële interventie van het Fonds – is vanuit die optiek voor de komende jaren van levensbelang. Zonder een goed functionerende bedrijfstaking kan het Fonds zijn culturele missie niet blijven vervullen.

Kwantiteit in speelfilm

Het geringe aantal bioscoopbezoekers in Nederland, gecombineerd met de relatief slechte bioscooppositie van Nederlandse films, maakt de ontwikkeling van een puur op binnenlandse productie draaiende zelfstandige bedrijfstaking op dit moment tot een economische illusie.

Zelfs de meest succesvolle films komen op basis van de binnenlandse recettes niet uit de kosten en dat terwijl de Nederlandse productiebudgetten in internationaal perspectief nog laag zijn. Binnen de hier gepresenteerde gegevens is het verhogen van die budgetten echter een zinloze maatregel als niet tegelijkertijd een grotere afzetmarkt wordt gevonden.

Binnenlandse markt Het Fonds is financieel niet in staat een economisch beleid te voeren dat gericht is op het produceren van de grote en potentieel winstgevende publieksfilms.

Hiervoor zijn beleidsmaatregelen nodig die liggen op het terrein van de industriepolitiek, in de vorm van economisch georiënteerde *incentive funding* en fiscale maatregelen.

Het in 1993, in opdracht van het toenmalige departement van WVC, in samenwerking met Economische Zaken, uitgebrachte McKinsey-rapport 'Stimulating the Audiovisual Production in the Netherlands' bevat een aantal concrete aanbevelingen ter verbetering van de economische basis van de Nederlandse film. Uitvoering van deze aanbevelingen is voor het voortbestaan van de Nederlandse filmindustrie nu werkelijk een levensvoorwaarde geworden.

Buitenlandse markt De Nederlandse film zal zijn publiek voor een niet onaanzienlijk deel in het buitenland moeten vinden. Een verdere versterking van de distributie-inspanningen, innovatieve marketing en met name het gericht zoeken naar *niches* in de markt zijn enkele methoden die de komende periode verder moeten worden ontwikkeld. Een verruiming van de financiële armslag ten behoeve van dit beleid is een basisvoorwaarde voor het welslagen ervan.

Film in Nederland Nederland heeft op het bredere terrein van de media een concurrerende infrastructuur. Het is daarom niet alleen een aantrekkelijke vestigingsplaats voor internationaal opererende bedrijven maar zou ook tal van gunstige mogelijkheden kunnen bieden voor ad hoc-producties van buitenlandse ondernemers.

Om die potentie te realiseren zijn enkele, voornamelijk belastingtechnische aanpassingen en economische stimuleringsmaatregelen vereist waarop het Fonds geen directe invloed heeft. Gezien de benarde positie van de sector en de nadelige gevolgen daarvan voor de produktiemogelijkheden van de binnenlandse culturele film wil het Fonds zijn energie en *know-how* inzetten om voor de komende Kunstenplanperiode een internationaal aantrekkelijk vestigings- en produktie-klimaat te bepleiten en waar nodig te faciliteren.

Samenwerking film en televisie De noodzakelijke verhoging van het produktievolume kan mede worden bereikt door een versterking van de relatie met de televisie. Het opzetten van een samenwerkingsverband op basis van het plan voor een 'film van de week' biedt hierbij mogelijkheden. Zowel de omroepen als de filmwereld kunnen gebaat zijn bij een geregelde produktie van dergelijke genrefilms.

De uitvoering van dit plan kan bijdragen aan de continuïteit en diversiteit van de Nederlandse film. De vliegwielfunctie die een continue produktie van

dit soort films kan hebben voor het in Nederland werkzame technische en artistieke filmtalent moet niet worden onderschat.

Bovendien kan in goede samenwerking met de coproducerende omroep een programmacategorie ontstaan waarmee de publieke omroep zich daadwerkelijk kan onderscheiden.

Conclusie

Het Nederlandse filmbedrijf zal zich moeten ontwikkelen binnen een meer vraaggeoriënteerde en internationale context. Het voeren van een open deur-politiek met alle daarbij behorende risico's dient de grondslag voor het beleid te zijn. Een substantiële vergroting van het produktievolume is niet alleen nodig voor het aanjagen van de bedrijfstak, maar ook voor het scheppen van de voorwaarden waaronder kunstzinnige films nog kunnen worden gemaakt.

Structuur in de beleidsmaatregelen

De operationele periode van het huidige Fonds is nog te kort om directe resultaten te zien van het gevoerde beleid. De periode is echter lang genoeg geweest om te ervaren dat een gelijkmatige verdeling van de aandacht over een groot aantal beleidspunten minder vruchtbaar zal zijn dan een kernpuntenbeleid gericht op het op gang brengen van de motor van de filmindustrie.

In de komende Kunstenplanperiode dient een aantal taken dat nu krachtens opdracht of krachtens traditie in de bedrijfstak tot de (mede)verantwoordelijkheid van het Fonds wordt gerekend, aan partijen te worden overgedragen. Om dit te bereiken zal een onderscheid worden gemaakt tussen drie typen beleid:

initiërend beleid, uitvoerend beleid en faciliterend beleid.

1 Initiërend beleid

Van *initiërend* beleid is sprake voorzover het Fonds zelfstandig ontwikkelingen in gang zet die specifieke onderdelen van de bedrijfstak of de bedrijfstak in zijn totaliteit raken. Gezien de snelle ontwikkelingen binnen de audiovisuele industrie is het van belang op dit terrein enige vrije beleidsruimte te creëren om ontwikkelingen te steunen die nu nog niet kunnen worden voorzien.

2 Uitvoerend beleid

Belangrijkste component van het *uitvoerend* beleid is de behandeling van aanvragen voor financiële bijdragen, één van de kerntaken van het Fonds.

De gehanteerde beoordelingscriteria zullen verder worden ontwikkeld. Niet alleen de kunstzinnige kwaliteit van de ingediende projecten staat centraal, ook de bijdrage van bepaalde filmcategorieën en professionele makers aan de continuïteit van de bedrijfstak, zullen in de beoordeling worden meegewogen. Dit punt speelt met name ten aanzien van de relatie tussen continuïteit en diversiteit – twee hoofdtaakstellingen van het Fonds die in bepaalde gevallen haaks op elkaar kunnen staan.

De centrale vraag gezien vanuit de positie van het Fonds is niet alleen hoeveel diversiteit de Nederlandse filmmakers maximaal kunnen opbrengen, maar ook hoeveel diversiteit nodig is om in de tijd een continue gevarieerde produktiestroom te kunnen garanderen. Het is daarom van belang dat een voldoende aantal nieuwe makers zich kan warmlopen om de instroom van nieuw talent te verzekeren.

Faciliterend beleid

Het produceren van films wordt in toenemende mate afhankelijk van een groot aantal omgevingsvariabelen en een goed inzicht in die verhoudingen is voor filmmakers essentieel. Het Fonds wil zich hierbij profileren als ondersteunend adviseur.

Het faciliterend beleid zal vooral worden gericht op de beleidsterreinen waar het Fonds zelf initiërend en uitvoerend beleid ontwikkelt. Europese regelingen en internationale samenwerking zijn een voor de hand liggend domein voor faciliterend beleid.

Ook op het terrein van de inhoudelijke begeleiding van filmprojecten ziet het Fonds zijn taak in de eerste plaats als faciliterend.

Op het terrein van de bedrijfsvoering wil het Fonds in principe doorverwijzen naar bestaande nationale en Europese regelingen voor de stimulering van het midden- en kleinbedrijf.

Toekomstige kerntaak

Voor de komende Kunstenplanperiode streeft het Fonds naar meer accent op een zakelijke benadering van het filmmaken in Nederland. Dit betekent overigens niet dat de culturele opdracht van het Fonds wordt losgelaten ten gunste van een louter op de markt georiënteerde benadering.

Echter, de huidige marktsituatie voor de Nederlandse filmproductie gaat steeds verder achteruit. De grootste knelpunten lijken hierbij te liggen bij de lange speelfilm, die binnen de filmsector als motor zou moeten fungeren. De conclusie van de Uitgangspuntennotitie 'Pantser of ruggegraat', dat de commerciële markt de infrastructurele basis is zonder welke een kunstzinnige filmproductie niet mogelijk is, wordt onderschreven.

Het beleid voor de komende periode zal gericht zijn op de ontwikkeling van een gezonde filmproductie in Nederland.

Op termijn kan het Fonds zich dan terugtrekken op zijn eigenlijke kerntaak: het stimuleren van de kunstzinnige film in Nederland.

Uitwerking van de beleidsmaatregelen

Initiërend beleid

Prioriteitscategorieën

Animatiefilm In het Kunstenplan 1993–1996 werd de animatiefilm één van de beleidsprioriteiten van het Fonds. Deze prioriteit zal voor de komende Kunstenplanperiode worden gecontinueerd.

Er zal een separaat budget worden ingesteld waarbinnen rekening gehouden wordt met de bovengemiddelde kosten die gemoeid zijn met de ontwikkeling en productie van animatiefilm.

De vertoning van Nederlandse animatiefilms in Nederland verdient ook meer aandacht. In samenwerking met de betrokken partijen, wil het Fonds stimuleren dat animatiefilm een volwaardige plaats krijgt binnen de taakstellende programmavoorschriften van de publieke omroep. Voorts zal extra aandacht gegeven worden aan de ondersteuning van de vertoning van animatiefilms in het reguliere bioscoop- en filmtheatercircuit en middels speciale presentaties.

Documentairefilm De Nederlandse documentaire traditie, die teruggaat tot Ivens, Van der Horst en Haanstra, blijkt zichzelf keer op keer met nieuwe generaties filmmakers te vernieuwen. Er is dan ook alle reden voor het Fonds om voortzetting van deze traditie te stimuleren.

De nadruk van het beleid zal liggen op de ondersteuning van films die zich kenmerken door een persoonlijke en tot de verbeelding sprekende vormgeving van de inhoud.

De vertoning van documentairefilms in het bioscoop- en filmtheatercircuit zal eveneens worden bevorderd. Waar mogelijk zal het Fonds ondersteuning geven aan de versterking van de samenwerking met de omroep.

Jeugdfilm Met Nederlandse jeugdfilms is het mogelijk om in Nederland een groot en divers publiek te interesseren. Een op kwaliteit gericht jeugdfilmbeleid kan een bijdrage leveren aan het keren van de tanende goodwill van de Nederlandse film. Kinderen zijn immers de bioscoopbezoekers van de toekomst. Om deze redenen wil het Fonds de regelmatige productie van jeugdfilms stimuleren en is het voornemens het ingezette beleid voort te zetten.

Het is van belang dat in een Nederlandse jeugdfilm Nederlands wordt gesproken en dat de Nederlandse cultuur, in al zijn aspecten, wordt getoond.

Deze films zijn voor wat betreft hun financiering voornamelijk aangewezen op de Nederlandse markt. In de praktijk betekent dit doorgaans een belangrijke financiële participatie van de omroep.

Versterking van de samenwerking met de omroep ligt dan ook voor de hand. Met inachtneming van de onderling verschillende prioriteiten van producenten, de omroepen en de fondsen, zal in de komende Kunstenplanperiode gestreefd moeten worden naar een optimale afstemming van beleid.

De Nederlandse filmcultuur is erbij gebaat dat jeugdfilms extra aandacht krijgen. Producenten van jeugdfilms zouden daarom moeten worden gestimuleerd om meer aandacht te besteden aan de promotie en marketing van hun films. Het Fonds kan hen daarbij behulpzaam zijn.

Productie en financiering

De rol van de producent De nadruk op de rol van de producenten in het ontwikkelings-, productie- en exploitatieproces van Nederlandse films brengt met zich mee dat van deze beroepsgroep ook een hoge mate van verantwoordelijk handelen zal worden verlangd.

In de komende Kunstenplanperiode zal meer nadruk komen te liggen op de kwaliteit van het ondernemerschap van producenten en dan vooral op de wijze waarmee wordt omgegaan met de door het Fonds beschikbaar gestelde gelden.

Naast een zakelijke verantwoordelijkheid geldt ook een inhoudelijke. De eerdere prestaties van producenten, in combinatie met die van de betrokken schrijvers en regisseurs, zullen in toenemende mate bepalend zijn voor het toewijzingsbeleid.

Publieksgerichtheid is een basisvoorwaarde voor het voortbestaan van de Nederlandse film. Producenten dienen dit element ook te betrekken in de opzet van projecten waarvoor de financiële steun van het Fonds wordt gevraagd.

Financiering Het produceren van films, kort, lang, publieksgericht of louter kunstzinnig, is een uiterst hachelijke onderneming.

De chronische onderfinanciering van Nederlandse films is een gegeven waarop de afgelopen jaren bij voortduring de aandacht is gevestigd.

De noodzakelijke verbeteringen van de infrastructuur in Nederland zijn eerder industrieel georiënteerd dan cultureel. Hier wordt dan ook de beperkte actieradius van het huidige beleid zichtbaar. Met de thans voor het Fonds be-

schikbare middelen is een industriële aanpak in Nederland eenvoudigweg niet te bevorderen. Een verhoging van het Fondsbudget zal slechts op korte termijn verlichting brengen, doch op lange termijn niet leiden tot een structurele verbetering van de situatie.

Een grondiger aanpak is nu geboden. Een hechte samenwerking tussen het departement van OCW en de departementen van Economische Zaken en Financiën is een voorwaarde. Invulling zal moeten worden gegeven aan een aantal voornemens, dat al bij aanvang van de Kunstenplanperiode 1993–1996 werd geformuleerd in o.m. het McKinseyrapport 'Stimulating the Audiovisual Production in the Netherlands'.

Matching-fund Een 'matching-fund' heeft tot doel om te voorzien in het ontbrekende deel van de financiering van speelfilmprojecten met publiekspotentie. Deze financieringsbron is aanvullend op hetgeen uit de markt aan financiering verkregen wordt.

Projecten worden uitsluitend op hun financieel-zakelijke merites beoordeeld. De basisvoorwaarde is dat met het project een Nederlands belang gemoeid moet zijn.

Ervaringen in het buitenland met vergelijkbare financieringsregelingen hebben aangetoond dat hiermee een belangrijke impuls gegeven wordt aan de productie van publieksgerichte films voor de nationale markt. Als neveneffect geldt continuïteit voor productiebedrijven, filmmakers, acteurs en technici.

Het voordeel van een 'matching-fund' dat met commerciële marktpartijen vergelijkbare financieringscriteria hanteert, is dat geen onzuivere vermenigving plaatsvindt van culturele en commerciële overwegingen bij de beoordeling van projecten.

Omdat een 'matching-fund' niet alleen een industriële taak heeft maar ook in brede zin een culturele taak, ligt de gezamenlijke financiering ervan door het Ministerie van OCW en het Ministerie van Economische Zaken voor de hand.

Coproductie Sedert midden jaren tachtig is in Europa een toenemende belangstelling waarneembaar voor het opzetten van internationale coproducties. Deze belangstelling laat zich vooral verklaren door de snel gestegen gemiddelde productiekosten van speelfilms en documentaires in Europa. Bovendien werd in het kader van de Europese mediapolitiek, veel waarde gehecht aan transnationale distributie. Multilaterale coproductie werd daarvoor als één van de noodzakelijke instrumenten gezien.

Het Filmfonds wordt in toenemende mate geconfronteerd met het verzoek om een financiële bijdrage aan dergelijke internationale coproducties. Het belang voor het Fonds is dan gelegen in het ondersteunen van de totstandkoming van een kwalitatief belangwekkende Europese film, waarbij Nederlands talent – artistiek en technisch – en facilitaire bedrijven betrokken zijn.

De voortdurende afweging die het Fonds moet maken bij de aanwending van zijn relatief bescheiden middelen komt, met een aanwas van coproductieprojecten al of niet medegefinancierd door Eurimages, toenemend onder druk te staan.

De behoefte aan een apart budget voor de ondersteuning van Nederlandse deelneming in internationale coproducties tekent zich meer en meer af. Bijdragen vanuit een dergelijk budget zouden kunnen worden verstrekt op basis van nader vast te stellen criteria.

Voor een specifieke bijdrageregeling voor Nederlandse deelname in internationale coproducties moet het Nederlands belang richtinggevend zijn. Gezien het cultureel als ook het economisch belang, ligt ook bij deze maatregel een gezamenlijke financiering door de departementen van OCW en Economische Zaken voor de hand.

Promotie De omzet in de Nederlandse bioscopen wordt gemaakt met een beperkt aantal titels. Van de ruim 200 in 1994 uitgebrachte titels, genereerden slechts 20 films meer dan 60% van de bioscoopomzet. Deze 20 films waren alle van Amerikaanse origine en vormden slechts 5% van de totale Amerikaanse jaarproductie.

Geconstateerd kan worden dat sinds 1989 vooral Amerikaanse films met een groter aantal kopieën per titel worden gestart. Dat betekent dat op de meeste bioscoopdoeken slechts enkele – meest Amerikaanse – films te zien zijn.

De vraag is welke maatregelen kunnen worden getroffen om Nederlandse films onder deze omstandigheden te laten doordringen tot het grote doek.

Kwaliteitsverbetering is daarvoor één van de voorwaarden. Een verbetering van het 'merk-imago' van de Nederlandse film is eveneens noodzakelijk.

De terughoudendheid van bioscoopbezoekers jegens de Nederlandse film vormt echter een reëel probleem. Over 'dé Nederlandse film' wordt vaak negatief geoordeeld, zonder dat dit oordeel op eigen waarneming berust. Het moet mogelijk zijn om met gerichte acties het publiek duidelijk te maken dat 'dé Nederlandse film' niet bestaat, maar wel Nederlandse films. Nederlandse films bieden immers een grote diversiteit.

Marketing is één van de instrumenten die moeten worden ingezet om het vertrouwen van het Nederlandse publiek te herwinnen.

De kracht van de uitbreng van een film zit in een zorgvuldig geconcentreerde promotie- en publiciteitscampagne. Producenten zullen daarom worden gestimuleerd om reeds in een vroeg stadium van de produktie zelf de promotie van hun films ter hand te nemen. Een deel van de beschikbare middelen van het Fonds zal worden aangewend voor de bekostiging van dergelijke promotie-activiteiten.

Vertoning Het oligopolie van de Amerikaanse major-companies en hun uitbrengpolitiek maakt de afweging voor de exploitanten tussen het aanbod van Amerikaanse films en Nederlandse films tamelijk eenvoudig: Amerikaanse films scoren meestal terwijl Nederlandse films een risico vormen.

Vertoners zouden moeten worden aangemoedigd de keuze te maken voor een Nederlandse film. Bezien zal worden of met een verhoging van de maximumbijdrage uit de distributieggarantie-regeling, de vertoners een gunstiger huurpercentage kan worden geboden. Een lager afdrachtpercentage kan immers voor de vertoner juist de prikkel vormen om een Nederlandse film te verkiezen boven een andere film.

Bevordering van de Nederlandse film in het buitenland

Met ingang van 1996 vallen de activiteiten van Holland Film Promotion onder de verantwoordelijkheid van het Fonds. Het meerjarenbeleid m.b.t. de bevordering van de Nederlandse film in het buitenland zal aan de orde komen wanneer het integratieproces is afgerond.

Kweekvijverfunctie van het Fonds

In het streven naar verbetering van de kwaliteit van de Nederlandse film, versterking van de rol van de producent, vergroting van het financieringsspectrum en stimulering van de distributie, vertoning en export van Nederlandse films, dient ook ruimte te worden gemaakt voor de instroom van nieuw talent.

Meer en meer filmmakers verkiezen het maken van een low budget-film boven het jarenlang wachten op de realisering van een ambitieus project. Niet alleen low budget-films vormen een – hernieuwde – trend, ook de symbiose tussen andere kunsten en film levert nieuwe vormen op.

Om de dynamiek in het beleid te waarborgen, zal de komende jaren de nodige aandacht worden gegeven aan de kweekvijverfunctie van het Fonds.

Het Fonds is daarom voornemens om binnen zijn lange speelfilmbeleid ruimte te scheppen voor het maken van low-budget lange speelfilms, die in nauwe samenwerking met de omroep en de aan de omroep gerelateerde

fondsen worden gefinancierd. Het doel van dit beleid is om debuterende makers de kans te bieden hun talent op een lange speelfilm te beproeven.

In de samenwerking met de omroep zal ook worden gestreefd naar het delen van risico's, als het gaat om projecten van debuterende documentaire-filmmakers.

Het huidige korte fictiefilm-beleid zal worden omgezet in beleid dat openstaat voor alle vormen van film die buiten de gedefinieerde categorieën lange speelfilm, documentairefilm en animatiefilm vallen.

De projecten die binnen dit beleid vallen zullen vaak raakvlakken hebben met andere kunstdisciplines. Met de collega-fondsen zal gestreefd worden naar een zodanige afstemming van beleid, dat voorkomen wordt dat aanvragen tussen wal en schip vallen.

Allochtone aanvragers

Het huidige regeringsbeleid volgend, waarbij allochtone Nederlanders aangemoedigd worden een eigen inspanning te leveren om integratie in de Nederlandse samenleving te bespoedigen, zal het Fonds, in overleg met representatieve organisaties van allochtonen in Nederland, bezien of, en zo ja welke maatregelen nodig zijn om aan dit integratieproces ook in filmculturele zin te kunnen bijdragen.

Uitvoerend beleid

Kerntaken

Organisatie De afhandeling van ingekomen aanvragen voor financiële bijdragen ten behoeve van de ontwikkeling, realisering en vertoning van filmprojecten, vormt de kerntaak van het Fonds.

De looptijd van de met toewijzingen gemoeide werkzaamheden maakt dat deze jaarlijks cumuleren. Daar komt bij dat, nadat projecten zijn voltooid en in roulatie gebracht, het Fonds een in beginsel in tijd onbeperkte opdracht heeft tot het controleren van de exploitatie-resultaten van ondersteunde films.

Het is aannemelijk dat deze cumulatie van werkzaamheden, gevoegd bij de voorziene uitbreiding van beheerstaken, in de nabije toekomst een versterking van de administratieve staf van het Fonds noodzakelijk maakt.

Project- en activiteitenbijdragen Tot de kerntaken van het Fonds behoren het verlenen van financiële bijdragen aan de ontwikkeling, produktie en distributie van lange speelfilms, documentairefilms, animatiefilms, jeugdfilms en korte fictiefilms. Voorts worden bijdragen aan individuele makers verstrekt ten behoeve van praktijkstudie. Ook wordt ondersteuning verleend aan activiteiten die bijdragen aan de verbetering van het filmklimaat in Nederland.

Projectontwikkeling Er zal een regeling worden opgezet voor meerjarige financiering van projectontwikkeling door enkele produktiehuizen. Onder voorwaarden zal een selecte groep producenten in staat worden gesteld om met de financiële ondersteuning van het Fonds gedurende een aantal jaren meerdere filmprojecten tegelijk te ontwikkelen.

Bij de selectie van producenten die voor deze regeling in aanmerking kunnen komen, zal met nadruk gelet worden op de eerdere prestaties, de financiële gegoedheid van het bedrijf en de bereidheid van de producenten om zich voor dit doel ook zelf financieel te committeren.

Distributie In de marketing van Nederlandse films in Nederland speelt de distributeur van de film een belangrijke rol. Allereerst wordt erkend dat in de strijd om de aandacht van de potentiële bioscoop- of filmtheaterbezoeker, een goede marketing campagne cruciaal is. De huidige bijdrage-regeling voor distributeurs is té bescheiden. Er is dan ook alle aanleiding om voor de versterking van de uitbreng van Nederlandse films een groter budget beschikbaar te stellen. De intentie van deze regeling is om risico te belonen.

Internationale verdragen en organisaties

Nederland heeft met enkele landen coproductieverdragen afgesloten. Voorts is ons land sinds begin 1995 aangesloten bij de Europese conventie voor cinematografische coproductie. Voor wat betreft deze conventie en enkele coproductieverdragen, is het Fonds aangewezen als zgn. 'bevoegd orgaan'. Dit houdt in dat het Fonds tot taak heeft om in voorkomende gevallen toezicht te houden op een correcte naleving van de verdragsbepalingen.

Samenwerking film en televisie

Samenwerking met de omroep De laatste jaren is het aantal coproducties tussen filmmakers en publieke zendgemachtigden toegenomen. Deze samenwerking heeft gaandeweg een meer zakelijk karakter gekregen. De oude gedachte dat de publieke omroep schatplichtig zou zijn aan de Nederlandse film, maakt langzamerhand plaats voor het meer reële besef dat coproductie een voor beide partijen profijtelijke vorm van samenwerking kan zijn.

De publieke omroep kan, met gebruikmaking van de verschillende aan de omroep gerelateerde fondsen een investeringsprestatie garanderen waar de commerciële omroepen niet aan kunnen tippen. Indien deze situatie voortduurt, lijkt de publieke omroep de natuurlijke partner voor Nederlandse filmmakers. Daarbij spelen ook de inhoudelijke doelstellingen van de publieke omroep een doorslaggevende rol. Filmprojecten van kunstzinnige aard, debuutfilms en documentaires vinden een goede vertoner in de publieke omroep.

Samenwerking Filmfonds - CoBO In de komende Kunstenplanperiode zal de samenwerkingsovereenkomst tussen het Filmfonds, het Coproductiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO) en de publieke omroep op zijn merites moeten worden beoordeeld.

Nu staat reeds vast dat, naast de voorziene samenwerking op het gebied van de lange speelfilm en documentairefilm, ook op andere gebieden een intensivering van de samenwerking met de publieke omroep wenselijk is. In het licht van het prioriteitenbeleid van het Fonds wordt hier bedoeld op de animatiefilm, de jeugdfilm en de distributie en promotie. Als uitvloeisel van het prioriteitenbeleid zal ook voor deze beleidsterreinen de samenwerking met de publieke omroep, in het bijzonder met het CoBO-fonds, versterkt worden.

Faciliterend beleid

Kennisbevordering en opleiding

De behoefte aan scholing en training onder filmmakers neemt toe.

In het Media II-programma van de Europese Unie is terecht een belangrijke plaats ingeruimd voor scholing en training.

Voor Nederlandse makers is het volgen van opleidingen en trainingen niet louter een kwestie van kennisverbetering. Een niet onbelangrijk neveneffect van het deelnemen aan internationale cursussen en trainingen is het opbouwen van een netwerk. Het Fonds acht het tot zijn taak om de deelname aan deze activiteiten door individuele filmmakers financieel mogelijk te maken.

Ook rekent het Fonds het tot zijn taak om beginnende makers in staat te stellen in eigen land stage te lopen bij ervaren filmmakers. In dit verband zal nauw worden samengewerkt met het Maurits Binger Instituut en het Nederlands Instituut voor Animatiefilm.

Media-educatie

Media-educatie en in het bijzonder film-educatie is non-existent in het onderwijsprogramma. In een tijd waarin geklaagd wordt over de 'ontlezing' en het toenemend aantal uren dat leerplichtige kinderen dagelijks besteedt aan het televisiekijken, verbaast dit eens te meer. Immers, jongeren vormen nog steeds het bioscooppubliek bij uitstek. Een vorming tot kritische consument zal er toe kunnen bijdragen dat zij bij het ouder worden ook het publiek van de toekomst zijn.

Het Fonds zal de komende jaren voorstellen ontwikkelen die voorzien in een verbetering van de media-educatie.

Service-instituut

Het is wenselijk dat Nederlandse makers wegwijs worden gemaakt in het Europese netwerk en ondersteund worden bij het zo effectief mogelijk voorbereiden van aanvragen. Bij de invoering van het Media II-programma van de Europese Unie – een steunprogramma dat gericht is op individuele ondernemingen binnen de Europese audiovisuele industrie – zou de Nederlandse overheid dan ook moeten overwegen om het Fonds in de gelegenheid te stellen deze servicetaak op zich te nemen.

De directe verbinding die onderhouden wordt met collega-instellingen in het buitenland, de betrokkenheid bij het Europese coproductiefonds Eurimages en de intensieve relatie met de Europese steunfondsen, maken het Fonds bij uitstek geschikt voor een dergelijke intermediaire taak.

Informatie

Door de intensieve betrokkenheid bij een groot deel van de filmproductie in Nederland, beschikt het Fonds over een aanzienlijke hoeveelheid gegevens, zowel voor wat betreft de ontwikkeling, financiering en exploitatie van Nederlandse films als over de inhoudelijke achtergronden ervan.

Het Fonds wil de komende jaren deze informatie beter toegankelijk maken.

Fiscale maatregelen

In veel opzichten biedt Nederland uitstekende voorwaarden voor de productie en afwerking van incidentele film en televisieprogramma's. Er is een redelijk ontwikkelde technische infrastructuur aanwezig en een grote hoeveelheid ervaren technisch personeel. De technisch-organisatorische standaard van de filmproductie in Nederland kan zich meten met die van de grote produktielanden, met als voordeel dat de kosten in ons land voor westerse begrippen laag zijn.

In Europees verband is al gewezen op de aantrekkelijkheid van de audiovisuele industrie als groei-industrie en als motor tot het scheppen van hoogwaardige werkgelegenheid.

Fiscale maatregelen zijn concurrentie-instrumenten die in de strijd om de hegemonie in de media-industrie in stelling worden gebracht. Te overwegen valt om ter versterking van de Nederlandse filmindustrie een fiscale stimulans te creëren die het voor investeerders aantrekkelijk moet maken om Nederland als filmproduktieland te kiezen. Daarnaast zou het fiscale instrument aangewend kunnen worden om buitenlandse bedrijven aan te moedigen zich in ons land te vestigen. Op termijn zal dit bijdragen aan de werkgelegenheid en de ontwikkeling van het kennisniveau in Nederland.

Het past in het faciliterend beleid van het Fonds om de totstandkoming van dergelijke maatregelen te ondersteunen en, waar nodig, beschikbaar te zijn voor het uitvoeren van de aan dergelijke specifieke maatregelen verbonden toezichthoudende taken.

Film van de week

In de loop van de Kunstenplanperiode 1993-1996 hebben organisaties van filmmakers een plan gelanceerd dat voorziet in de regelmatige productie en televisievertoning van Nederlandse speelfilms die specifiek voor en in samenwerking met de publieke omroep worden gemaakt.

Indien na een aanlooperperiode een regelmatige productie van zo'n veertig televisiespeelfilms tot stand komt, ontstaat een kritische massa aan films, die zeer positieve effecten zal hebben op de continuïteit van filmmakers en de ontwikkeling van artistiek en technisch talent in Nederland. Het Fonds kan worden betrokken bij beheers- of toezichhoudende taken die verbonden zijn aan de uitvoering van dit plan.

Meerjarenbegroting 1997 - 2000

Deze meerjarenbegroting heeft duidelijk het karakter van een groeimodel. De veelheid van met elkaar samenhangende beleidsmaatregelen die nodig zijn om de Nederlandse film zijn zo broodnodige ruggegraat te geven, vereist een aanzienlijke investering gedurende de komende Kunstenplanperiode. Echter, de internationale kostprijs van film overziend en wetend waarmee de Nederlandse film zich op de markt moet meten, lijkt de relatief bescheiden aanspraak die op de overheidsmiddelen wordt gedaan om zowel de kunstzinnige film als de noodzakelijke infrastructuur in ons land recht te doen, alleszins gerechtvaardigd.

Meerjarenbegroting 1997-2000

Samenvatting

Uitgaven (in guldens)

Jaar	Lange speelfilm	Documen- tairefilm	Animatie- film	Overige fictiefilm	Distributie en promotie	Overige activiteiten	Organisatie- kosten	Totaal
1997	15.000.000	3.600.000	1.300.000	700.000	1.000.000	600.000	2.095.000	24.295.000
1998	18.400.000	3.600.000	1.800.000	800.000	1.250.000	700.000	2.410.000	28.960.000
1999	22.400.000	3.850.000	2.100.000	800.000	1.500.000	750.000	2.600.000	34.000.000
2000	25.700.000	4.150.000	2.300.000	800.000	1.500.000	750.000	2.790.000	37.990.000
Totaal	81.500.000	15.200.000	7.500.000	3.100.000	5.250.000	2.800.000	9.895.000	125.245.000

Inkomsten (in guldens)

Jaar	Subsidie OCW/EZ	Afdracht BTW-voordeel	Overige inkomsten	Totaal
1997	22.795.000	1.000.000	500.000	24.295.000
1998	27.360.000	1.000.000	600.000	28.960.000
1999	32.300.000	1.000.000	700.000	34.000.000
2000	36.190.000	1.000.000	800.000	37.990.000
Totaal	118.645.000	4.000.000	2.600.000	125.245.000

*Een ruggegraat
voor de
Nederlandse film*

997

2000

BELEIDSPLAN

* Jul.

Wie de resultaten over de afgelopen jaren overziet, zal bewondering kunnen opbrengen voor de veerkracht van de Nederlandse film. Niet alleen slaagde een aantal Nederlandse speelfilms erin zich te handhaven in de Top 20 van best bezochte films sinds 1985, tientallen andere speelfilms, documentaires, jeugdfilms, animatiefilms en korte fictiefilms trokken significante bezoekers- en kijkersaantallen via de bioscopen, de filmtheaters, videoverhuur en -verkoop en de televisie.

Ook in kwalitatieve zin onderscheidde menige film zich, zowel nationaal als internationaal. Het indrukwekkend aantal prijzen dat op internationale, toonaangevende filmfestivals werd behaald, is een overtuigende erkenning van de diversiteit die de Nederlandse film kenmerkt.

Toch is er reden tot zorg. De economische randvoorwaarden waarbinnen filmmakers in Nederland moeten opereren, zijn ronduit slecht. In economische termen vertoont de Nederlandse filmindustrie alle kenmerken van een derde wereldland. Als deze situatie de komende jaren niet ten goede wordt gekeerd zal het doek vallen voor een onafhankelijke Nederlandse filmsector, die een herkenbaar soort films voortbrengt en daarmee bijdraagt aan een eigen beeldcultuur.

In deze Beleidsnota 1997-2000 zijn enkele voorstellen uitgewerkt die in samenhang met elkaar moeten leiden tot een verdere verbetering van de kwaliteit en een versterking van de marktpositie van de Nederlandse filmproductie.

Inleiding

Het Nederlands Fonds voor de Film is een relatief jonge instelling. Jong en veelbelovend, als men tenminste mag afgaan op de verwachtingen waarmee het Fonds van meet af aan werd opgetuigd.

De samenvoeging van het voormalig Productiefonds voor Nederlandse films en het Fonds voor de Nederlandse Film tot één Nederlands Fonds voor de Film op 1 november 1993, leidde tot een uitgebreid pakket beleidsvoorname. Daarin kregen niet alleen de programma's van beide voorgangers een plaats toegewezen, maar werd ook een ambitieus aantal nieuwe wensen en inzichten toegevoegd: versterking van de filmproductie onder de hoofddoelstellingen continuïteit en diversiteit, een hogere prioriteit voor scenario en preproductie, extra aandacht voor documentaire, animatiefilm en jeugdfilm, versterking van de markt, een betere aansluiting met het buitenland en nieuwe impulsen op het terrein van distributie en vertoning.

Afgaande op de brede discussie die voorafging aan de oprichting van het nieuwe Fonds, was de verwachting dat de synergie tussen filmcategorieën die voorheen aparte financieringskanalen hadden gekend en de extra middelen die ter beschikking werden gesteld, zouden leiden tot een Fonds dat niet alleen oordeelt maar ook stimuleert en stuurt. Kortom een Fonds dat invulling zou geven aan het ongrijpbare en ondefinieerbare begrip filmklimaat. Niet alleen het KNMI en Rijkswaterstaat stonden als model voor ogen maar ook een imaginaire regendokter. Niet alleen regen constateren en dijken verzwaren, maar ook actief ingrijpen in de klimatologische omstandigheden.

De periode waarin het Fonds heeft kunnen opereren is te kort om te kunnen beoordelen of die hooggespannen verwachtingen van destijds zijn waargemaakt. Er zijn pas twee bedrijfsjaren verlopen waarvan alleen het eerste is afgesloten en de incubatietijd van beleidsmaatregelen in de filmsector is relatief lang. Meer steun voor de scenariofase leidt pas op termijn tot betere scenaristen. Betere scenario's en zorgvuldiger projectontwikkeling leiden pas op termijn weer tot betere films. Of die betere films vervolgens tot meer publiek zullen leiden is grotendeels een kwestie van afwachten en is bovendien afhankelijk van factoren waarop het Fonds geen directe invloed kan uitoefenen. Ook van de nadruk op continuïteit, waarvoor het Fonds gedurende de eerste twee jaren in overleg met de sector de voorwaarden heeft ontwikkeld, kan pas in de komende Kunstenplanperiode resultaat worden verwacht.

Het is in dit verband illustratief dat juist voor die categorieën die veelal een eigen publieksgroep kennen – zoals de documentairefilm en de jeugdfilm – de resultaten in de afgelopen jaren merkbaar zijn verbeterd. De toegenomen budgettaire ruimte heeft zich direct kunnen vertalen in meer productie en, naar het zich laat aanzien, ook in een verdere kwalitatieve verbetering.

De context van de realiteit

Het antwoord op de vraag binnen welke wereld de klimatologische verbetering van het Nederlandse filmmétier eigenlijk zijn beslag moet vinden en waar daarbij de grenzen liggen, is veelzeggend: die grenzen zijn niet te trekken.

In termen van inhoud liggen de internationale grenzen tussen kermisvermaak en artistieke fijnzinnigheden waarvan de waarde misschien pas over tien jaar zal worden erkend.

In termen van productie en distributie is film een onderdeel van een mondiaal opererende audiovisuele industrie.

In termen van vertoning beslaat film inmiddels het hele spectrum, van de op een massapubliek gerichte bioscoop tot de geïndividualiseerde beeldconsumptie.

In termen van publieksbereik heeft de Nederlandse film te maken met enkele grote, centraal geleide bioscoopketens die op zich geen boodschap hebben aan nationale produkten.

In termen van kennis kan een producent zich niet meer beperken tot wat zich binnen de landsgrenzen afspeelt. De regelgeving van de EU, de vrije marktpolitiek binnen de GATT en het fiscale beleid vallen allemaal binnen de optiek van de filmwereld. Al deze ketens zijn met elkaar verknoot binnen een industrie die tot één der belangrijkste ter wereld is gaan behoren en die opereert vanuit een transnationaal perspectief.

Wat vormt hierbij de buitenring van de Nederlandse filmwereld, waar loopt de heldere scheidslijn tussen ons en de anderen?

Het antwoord is eenduidig, zo'n heldere scheidslijn bestaat niet. Er is daarentegen een breed en schemerig gebied dat zich beweegt op het getijdenstelsel dat men gemakshalve als 'de markt' aanduidt en waarvan niemand de regels kan bepalen. Het beleidsterrein van het Fonds is als gevolg daarvan buitengewoon divers en ongelijksoortig. In de context van deze realiteit zal het duidelijk zijn dat het Fonds noch de middelen heeft, noch als instituut de potentie om het volledige spectrum van de Nederlandse film en film in Nederland te kunnen bestrijken. Voor de komende jaren zullen daarom de beleidsdoelen moeten worden afgebakend tot een voor het Fonds realiseerbaar geheel.

De economische positie van de Nederlandse film

Het is moeilijk precies aan te geven waar op conceptueel niveau de grenzen van de Nederlandse film liggen. Daarentegen is de economische positie van de Nederlandse film binnen het hierboven geschetste mondiale krachten-

veld goed te karakteriseren. Het op tal van terreinen incomplete productie-apparaat, de overvloed aan kleine productiebedrijven, de *talent-drain* naar het buitenland, de vrijwel complete overheersing van de nationale markt door de produkten van enkele grote buitenlandse aanbieders, de grotendeels van subsidies afhankelijke nationale industrie, dit alles leidt tot een in economische begrippen zeer herkenbaar patroon.

In economische termen vertoont de Nederlandse filmindustrie alle kenmerken van een derde wereldland.

Als deze situatie de komende vier jaar niet ten goede wordt gekeerd zal het doek vallen voor een onafhankelijke Nederlandse filmsector, die een herkenbaar soort films voortbrengt en bijdraagt aan een eigen beeldcultuur.

Tegen deze achtergrond moeten de mogelijkheden en onmogelijkheden van een cultureel bepaald filmbeleid voor de komende jaren worden bezien.

De audiovisuele industrie is bij uitstek een volume-industrie, waar doorgaande productie- en afzetstromen essentieel zijn voor innovatie en voor verdere groei. Binnen de Nederlandse filmsector is een dergelijk productievolume op dit moment niet aanwezig. Veel van de gerealiseerde films zijn van meet af aan potentieel verliesgevend. De sterk toegenomen eigen investeringen van producenten, betreffen meestal uitgestelde – en in veel gevallen niet gehonoreerde – betalingsverplichtingen aan regisseurs, crew, cast, toeleveringsbedrijven en, niet in de laatste plaats, de producenten zelf. Aan ondernemingszin ontbreekt het niet, maar dat deze gang van zaken een stelselmatige uitholling van de sector tot gevolg heeft is zonneklaar. Uiteraard hoeft niet iedere film een winstgevende operatie te zijn. Een dergelijke eis wordt ook niet aan dansgezelschappen of schilders gesteld. Het probleem ligt veel dieper: er is op dit moment geen zelfstandige, los van subsidiestromen en deficietfinanciering opererende filmproductiebedrijfstaking. Als gevolg daarvan moet het Fonds noodgedwongen deels industriepolitiek bedrijven in plaats van vooral cultureel beleid.

Aan de andere kant zijn de vooruitzichten voor een Europese en daarmee ook Nederlandse audiovisuele industrie gunstig, zowel in termen van hoogwaardige en schone werkgelegenheid als in termen van economische groei. Op Europees niveau is de audiovisuele industrie al bestempeld tot één van de speerpunten van het industriebeleid voor de komende decennia. Een gezonde nationale filmsector is daarvoor een essentiële component.

Net als de filmsector zelf, heeft het Fonds voortdurend met deze twee realiteiten te maken: industriële potentie enerzijds, een nauwelijks vol te houden zelfstandige beroepsuitoefening anderzijds. Een substantiële verhoging van het filmproductievolume – juist ook zonder de financiële interventie van het Fonds – is vanuit die optiek voor de komende jaren van levensbelang. Zonder een goed functionerende bedrijfstaking kan het Fonds zijn culturele missie niet blijven vervullen.

Kwantiteit in speelfilm

Het geringe aantal bioscoopbezoekers in Nederland, gecombineerd met de relatief slechte bioscooppositie van Nederlandse films, maakt de ontwikkeling van een puur op binnenlandse produktie draaiende zelfstandige bedrijfstak op dit moment tot een economische illusie.

Zelfs de meest succesvolle films komen op basis van de binnenlandse recettes niet uit de kosten en dat terwijl de Nederlandse produktiebudgetten in internationaal perspectief nog laag zijn. Binnen de hier gepresenteerde gegevens is het verhogen van die budgetten echter een zinloze maatregel als niet tegelijkertijd een grotere afzetmarkt wordt gevonden.

2 **Binnenlandse markt** De Nederlandse speelfilmsector zal in de komende periode publieksgerichter moeten gaan werken, waarbij met name de segmentering van het publiek in leeftijdscategorieën en culturele belangstelling van meet af aan bij de opzet van filmprojecten moet worden betrokken. Speelfilm in Nederland is, evenals elders in Europa, nog steeds een aanbodgestuurd medium. Dat levert in veel gevallen prachtige films op, die echter op zich te weinig publiek trekken om een gezonde marktsector van de grond te krijgen.

Het creëren van een structureel beschermd binnenlands vertoningscircuit is wellicht een alternatief vanuit het oogpunt van cultuurspreiding, maar geen panacee voor een bloeiend filmklimaat. Het resultaat is dat op den duur een volledig van de economische en zelfs culturele realiteit afgescheiden circuit ontstaat, van waaruit geen enkele stimulans meer voortkomt. Ook binnen het Europese beleid heeft een dergelijke oplossing geen prioriteit. De plaats van een normale film is in een normale bioscoop en alle inspanningen dienen erop gericht te zijn voor de Nederlandse film die positie zo goed mogelijk terug te veroveren.

Het Fonds is financieel absoluut niet in staat een economisch beleid te voeren dat gericht is op het produceren van de hiervoor noodzakelijke grote en potentieel winstgevende publieksfilms, nog daargelaten de vraag of dit ook de taak van het Fonds zou moeten zijn. Hiervoor zijn beleidsmaatregelen nodig die liggen op het terrein van de industriepolitiek, in de vorm van economisch georiënteerde *incentive funding* en fiscale maatregelen. Het ontwikkelen van dergelijke maatregelen ligt eerder op de weg van de Ministeries van Economische Zaken en Financiën. Het Ministerie van OCW kan hierin een aanjagende rol spelen, zoals ook al wordt aangegeven in de Uitgangspuntennotitie 'Pantser of ruggegraat' van de Staatssecretaris van OCW.

Het in 1993, in opdracht van het toenmalige departement van W.V.C. in samenwerking met Economische Zaken, uitgebrachte McKinsey-rapport

'Stimulating the Audiovisual Production in the Netherlands' bevat een aantal concrete aanbevelingen ter verbetering van de economische basis van de Nederlandse film. Uitvoering van deze aanbevelingen is voor het voortbestaan van de Nederlandse filmindustrie nu werkelijk een levensvoorwaarde geworden.

3 *Buitenlandse markt* Een verdere conclusie uit de economische realiteit waarbinnen de sector opereert, is dat de Nederlandse film zijn publiek voor een niet onaanzienlijk deel in het buitenland zal moeten vinden.

Een verdere versterking van de distributie-inspanningen, innovatieve marketing en met name het gericht zoeken naar *niches* in de markt zijn enkele methoden die de komende periode verder moeten worden ontwikkeld.

Door de integratie van Holland Film Promotion met het Fonds kan voor de komende Kunstenplanperiode een effectiever promotiebeleid voor binnen- en buitenland worden ontwikkeld. Een verruiming van de financiële armslag ten behoeve van dit beleid is een basisvoorwaarde voor het welslagen ervan.

4 *Film in Nederland* Naast het stimuleren van de bioscoop- en de exportpotentie van Nederlandse films is het naar Nederland halen van filmproductiebedrijven en -activiteiten een derde methode om aan de kleinschaligheid en de beperkingen van de Nederlandse markt te ontsnappen. Het huidige patroon dat in ons land kennelijk uitstekend opgeleide professionals voor het vinden van werk in toenemende mate op het buitenland zijn aangewezen, betekent niet alleen een cultureel maar ook een economisch verlies. Nederland heeft op het bredere terrein van de media een concurrerende infrastructuur. Het is daarom niet alleen een aantrekkelijke vestigingsplaats voor internationaal opererende bedrijven maar zou ook tal van gunstige mogelijkheden kunnen bieden voor ad hoc-producties van buitenlandse ondernemers.

Om die potentie te realiseren zijn enkele, voornamelijk belastingtechnische aanpassingen en economische stimuleringsmaatregelen vereist waarop het Fonds geen directe invloed heeft. Strikt genomen ligt het ontwikkelen van dergelijk beleid zelfs helemaal niet op het terrein van het Fonds, maar gezien de benarde positie van de sector en de nadelige gevolgen daarvan voor de produktiemogelijkheden van de binnenlandse culturele film wil het Fonds zijn energie en *know-how* inzetten om voor de komende Kunstenplanperiode een internationaal aantrekkelijk vestigings- en productie-klimaat te bepleiten en waar nodig te faciliteren.

5 *Samenwerking film en televisie* Tenslotte kan de noodzakelijke verhoging van het produktievolume mede worden bereikt door een versterking van de relatie met de televisie. De rol van de Nederlandse publieke omroep als directe co-financier is de afgelopen jaren afgenomen. Die rol is in toenemende

mate overgenomen door het CoBo-fonds en het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. De publieke omroep is overigens niet alleen als coproducent maar ook als vertoner van Nederlandse films een zeer belangrijke partner.

Het is een open vraag of een verbetering van de financiële participatie van de omroep op basis van de nu bestaande relaties, in de komende periode kan worden gerealiseerd.

Het opzetten van een parallel samenwerkingsverband op basis van het plan voor een 'film van de week' biedt hierbij waarschijnlijk betere mogelijkheden.

Zowel de omroepen als de filmwereld kunnen gebaat zijn bij een geregelde productie van dergelijke genrefilms. Deze films worden niet opgezet als *big screen-event* en zijn niet primair gericht op een bioscooppubliek. Een oplossing voor de matige bioscoopprestaties van de Nederlandse film zullen ze dan ook niet bieden.

Wel kan de uitvoering van dit plan bijdragen aan de continuïteit en diversiteit van de Nederlandse film. De vliegwielfunctie die een continue productie van dit soort films kan hebben voor het in Nederland werkzame technische en artistieke filmtalent moet niet worden onderschat. Bovendien kan in goede samenwerking met de coproducerende omroep een programmacategorie ontstaan waarmee de publieke omroep zich daadwerkelijk kan onderscheiden.

Samenvattend, het Nederlandse filmbedrijf zal zich moeten ontwikkelen binnen een meer vraaggeoriënteerde en internationale context. Niet het koesteren van een gesloten en beschermde sector, maar het voeren van een open deur-politiek met alle daarbij behorende risico's dient de grondslag voor het beleid te zijn. Een substantiële vergroting van het produktievolume is niet alleen nodig voor het aanjagen van de bedrijfstak, maar ook voor het scheppen van de voorwaarden waaronder kunstzinnige films nog kunnen worden gemaakt.

Het Fonds zal in dit verband, noodgedwongen meer dan voorheen, een aan de omstandigheden aangepast beleid gaan voeren: eerder het actief steunen en zo nodig initiëren van wat in een gegeven constellatie kennelijk effect heeft dan het gelijkwaardig ontwikkelen van beleid op alle terreinen. Eerder het actief steunen van enkele partijen die het goed doen dan een brede verdeling van de schaarse middelen. En eerder het belonen van risico dan het vermijden ervan.

Structuur in de beleidsmaatregelen

De operationele periode van het huidige Fonds is nog te kort om directe resultaten te zien van het gevoerde beleid. De periode is echter lang genoeg geweest om te ervaren dat een gelijkmatige verdeling van de aandacht over een groot aantal beleidspunten minder vruchtbaar zal zijn dan een kernpuntenbeleid gericht op het op gang brengen van de motor van de filmindustrie. Maatregelen dus waarvan een multiplicerend effect kan worden verwacht. Daardoor kan op termijn de bemoeienis van het Fonds zich meer gaan richten op de eigenlijke kerntaak: het voeren van een innoverend cultureel filmbeleid dat *aanvullend* is op wat de markt te bieden heeft en niet die markt vervangt.

Op basis van de ervaringen tot dusverre is het bestuur van het Fonds tot de conclusie gekomen dat het wenselijk is om duidelijk aan te geven op welke punten het Fonds door partijen kan worden aangesproken en in welke hoedanigheid. Hierbij wil het Fonds voor de komende jaren het volgende uitgangspunt hanteren: zodra beleidsterreinen door partijen zelfstandig worden ingevuld trekt het Fonds zich in beginsel terug.

In de komende Kunstenplanperiode dient een aantal taken dat nu krachtens opdracht of krachtens traditie in de bedrijfstak tot de (mede)verantwoordelijkheid van het Fonds wordt gerekend, aan partijen te worden overgedragen. Om dit te bereiken zal een onderscheid worden gemaakt tussen drie typen beleid:

initiërend beleid, uitvoerend beleid en faciliterend beleid.

Initiërend beleid is gericht op het dynamisch houden van het beleid opdat voldoende ruimte geschapen wordt voor de verkenners en vernieuwers. Uitvoerend beleid is de tijdloze kerntaak van het Fonds gericht op de makers. Faciliterend beleid wordt in beginsel alleen ontwikkeld voorzover dat van nut is voor de twee hierboven genoemde beleids categorieën.

Deze driedeling is er overigens vooral op gericht om enige ordening te scheppen in een nu té diffuus gebied van beleidstaken en moet gezien worden als ontwikkelingsmodel. Dat betekent dat de initiërende beleidsonderdelen van vandaag de uitvoerende taken van morgen aankondigen.

Op veel deelterreinen wordt zowel initiërend als uitvoerend beleid ontwikkeld. Bij de nadere uitwerking van de beleidsvoornemens voor de komende Kunstenplanperiode worden in dat geval de betrokken deelterreinen als initiërend beleid opgevoerd.

1 Initiërend beleid

Van *initiërend* beleid is sprake voorzover het Fonds zelfstandig ontwikkelingen in gang zet die specifieke onderdelen van de bedrijfstak of de bedrijfstak in zijn totaliteit raken. Voorbeelden zijn: het specifiek benadrukken van bepaalde categorieën films, het verder versterken van de rol van de producent – of zelfs van een enkele producent als dat dienstig lijkt, het ondersteunen van nieuwe ontwikkelingen, het (doen) verbeteren van de promotie van Nederlandse films, het stimuleren van de internationalisering van de Nederlandse film en het (doen) verhogen van de aantrekkelijkheid van Nederland als produktieland. Gezien de snelle ontwikkelingen binnen de audiovisuele industrie is het van belang op dit terrein enige vrije beleidsruimte te creëren om ontwikkelingen te steunen die nu nog niet kunnen worden voorzien.

2 Uitvoerend beleid

Veruit de belangrijkste component van het *uitvoerend* beleid is de behandeling van aanvragen voor financiële bijdragen, één van de kerntaken van het Fonds. Hierbij is het Fonds in principe passief. Het ontvangt aanvragen uit de sector en neemt daarover een gefundeerde beslissing.

Ook hier ligt het in de bedoeling om, waar mogelijk, de eigen verantwoordelijkheid te delen met uitvoerende partijen uit de sector. Een regeling voor meerjarige projectontwikkelingsbijdragen ten behoeve van een aantal produktiehuizen is hiervan een voorbeeld. Het Fonds draagt hier – overigens binnen nauwe grenzen – een deel van de beoordeling ten aanzien van de projectontwikkeling over aan partijen zelf en beperkt zich tot een vorm van marginale toetsing. Het is niet onmogelijk dat bij gebleken succes dit systeem van geconditioneerde verantwoordelijkheidsoverdracht gedurende de komende Kunstenplanperiode verder zal worden uitgebreid.

De gehanteerde beoordelingscriteria zullen verder worden ontwikkeld. Niet alleen de kunstzinnige kwaliteit van de ingediende projecten staat centraal, ook de bijdrage van bepaalde filmcategorieën en professionele makers aan de continuïteit van de bedrijfstak, zullen in de beoordeling worden meegewogen. Dit punt speelt met name ten aanzien van de relatie tussen continuïteit en diversiteit – twee hoofdtaakstellingen van het Fonds die in bepaalde gevallen haaks op elkaar kunnen staan. Een beleid waarbij continuïteit wordt benadrukt via meerjarige projectbijdragen, kan heel goed leiden tot een vermindering van de diversiteit, omdat de betrokken produktiehuizen een eigen, herkenbare stijl zullen ontwikkelen. Dit is overigens een ontwikkeling die het Fonds zou toejuichen, omdat het één van de middelen is waarmee een eigen publieksgroep kan worden gecreëerd – naar analogie van de sector podiumkunsten, waar de toneelgroep De Trust ook een ander publiek trekt dan het Theater van de Lach.

Gezien de marginale positie van de filmsector is continuïteit een voorwaarde voor diversiteit; het omgekeerde is in mindere mate het geval. Het beleid van het Fonds zal er dan ook op gericht zijn te kiezen voor wat in termen van continuïteit noodzakelijk is. Dit zou bij voorbeeld kunnen betekenen dat slechts enkele produktiehuizen voor een meerjarige projectontwikkelingsbijdrage in aanmerking komen.

Deze bedrijfstakgewijze aanpak vindt zijn pendant op het terrein van de diversiteit: niet een zo groot mogelijke diversiteit op zich, maar een zo effectief mogelijk diversiteitsbeleid zal hierbij vooropstaan. De centrale vraag bezien vanuit de positie van het Fonds is dus niet alleen hoeveel diversiteit de Nederlandse filmmakers maximaal kunnen opbrengen, maar ook hoeveel diversiteit nodig is om in de tijd een continue gevarieerde produktiestroom te kunnen garanderen. Het is daarom van belang dat een voldoende aantal nieuwe makers zich kan warmlopen om de instroom van nieuw talent te verzekeren.

Het vertegenwoordigen van de Nederlandse filmsector naar derde partijen behoort soms tot het uitvoeringsbeleid, soms tot het faciliterend beleid. Het eerste is het geval bij de tenuitvoerlegging van coproductieverdragen met derde-landen waarbij het Fonds officieel als competente instantie is aangewezen.

3.1 Faciliterend beleid

In de derde plaats is er beleid dat kan worden omschreven als *faciliterend*. In veel gevallen fungeert het Fonds als een min of meer natuurlijk aanspreekpunt voor wat in filmend Nederland gebeurt of zou moeten gebeuren. Dat is een verheugende ontwikkeling. Toch wil het Fonds er in toenemende mate naar streven dat partijen op dit terrein zoveel mogelijk zelfstandig hun belangen behartigen. Het Fonds is in het algemeen te zeer geïnvolveerd in de gehele filmsector om als effectieve representant van een deelbelang te kunnen optreden. Dit betreft met name het Fonds als aanspreekpunt voor economische en fiscale maatregelen. Met inachtneming van wat hierboven ten aanzien van initiërend beleid werd gesteld, lijkt dit eerder het werk te moeten zijn van de betrokken ministeries en van de sector zelf en heeft het Fonds hooguit een adviserende en toezichhoudende taak.

Het produceren van films wordt in toenemende mate afhankelijk van een groot aantal omgevingsvariabelen en een goed inzicht in die verhoudingen is voor filmmakers essentieel. Het Fonds wil zich hierbij profileren als een huisarts binnen een wereld van specialisten. Primaire diagnoses worden in eigen beheer gesteld, maar een belangrijk deel van het werk bestaat uit doorverwijzen. Het faciliterend beleid zal vooral worden gericht op de be-

leidsterreinen waar het Fonds zelf initiërend en uitvoerend beleid ontwikkelt.

Europese regelingen en internationale samenwerking zijn een voor de hand liggend domein voor faciliterend beleid. Het is voor een kleine producent vrijwel ondoenlijk hierbij aansluiting te vinden. Op dit terrein ligt een faciliterende taak van het Fonds dus voor de hand. Kennis wordt bij het Fonds verzameld en in samenwerking met bijvoorbeeld de Mediadesk Nederland ter beschikking gesteld.

Ook op het terrein van de inhoudelijke begeleiding van filmprojecten ziet het Fonds zijn taak in de eerste plaats als faciliterend. Expertise kan het Fonds niet op alle terreinen bieden, maar wel kan het inzicht verschaffen in wat voorhanden is. Voor aankomende filmers kan het Fonds dienen als bemiddelaar bij het vinden van stageplaatsen. Het is denkbaar dat de bestaande bijdrageregelingen hierop worden aangepast. Met het nieuw opgezette Maurits Binger Instituut zal een taakverdeling worden overeengekomen zodra deze instelling operationeel is.

Op het terrein van de bedrijfsvoering wil het Fonds in principe doorverwijzen naar bestaande regelingen voor de stimulering van het midden- en kleinbedrijf. De faciliterende taak van het Fonds is hier het verstrekken van informatie over de specifieke voor- en nadelen van deze vaak uiteenlopende regelingen en het in bepaalde gevallen actief bemiddelen.

4 Toekomstige kerntaak

De hierboven uitgewerkte driedeling in beleidstypen is gebaseerd op de huidige stand van zaken. De omstandigheden vereisen dat de rol van het Fonds in de komende jaren vooral initiërend zal zijn. Naar mate de hierboven geschetste veranderingen hun beslag krijgen, kan het Fonds zich meer toeleggen op zijn uitvoerende taken. Voor de komende Kunstenplanperiode streeft het Fonds naar meer accent op een zakelijke benadering van het filmmaken in Nederland. Dit betekent overigens niet dat de culturele opdracht van het Fonds wordt losgelaten ten gunste van een louter op de markt georiënteerde benadering.

Echter, de huidige marktsituatie voor de Nederlandse filmproductie gaat steeds verder achteruit. Terecht constateert de staatssecretaris in zijn Uitgangspuntennotitie 'Pantser of ruggegraat' dat dit tij moet worden gekeerd. De grootste knelpunten lijken hierbij te liggen bij de lange speelfilm, die binnen de filmsector als motor zou moeten fungeren. Ook hier wordt de conclusie van de staatssecretaris onderschreven dat de commerciële markt de infrastructurele basis is zonder welke een kunstzinnige filmproductie niet mogelijk is.

De Nederlandse film kan zich verheugen in het bestaan van een aantal film-categorieën dat, min of meer los van het marktmechanisme, kwalitatief grote hoogten heeft bereikt.

De Nederlandse documentairefilm bouwt voort aan zijn wereldwijde reputatie evenals de Nederlandse animatiefilm. Deze categorieën kunnen dan ook blijven rekenen op de onverminderde aandacht van het Fonds.

Voor het overige zal het beleid voor de komende periode gericht zijn op de ontwikkeling van een gezonde filmproductie in Nederland.

De vaststelling van het beleid voor de komende Kunstenplanperiode is de gelegenheid bij uitstek om daarvoor de fundamenten te leggen.

Op termijn kan het Fonds zich dan terugtrekken op zijn eigenlijke kerntaak: het stimuleren van de kunstzinnige film in Nederland.

Uitwerking van de beleidsmaatregelen

1 Initiërend beleid

1.1 Prioriteitscategorieën

1.1.1 Animatiefilm In het Kunstenplan 1993–1996 werd de animatiefilm een volwaardige plaats toegekend in de Nederlandse filmcultuur. Animatiefilm werd ook één van de beleidsprioriteiten van het Fonds. Deze prioriteit zal voor de komende Kunstenplanperiode worden gecontinueerd. In overleg met de verschillende instellingen en organisaties die in Nederland werkzaam zijn op het terrein van de animatiefilm, is een aantal voorstellen geformuleerd voor concreet beleid ten behoeve van deze sector.

Gezien de specifieke produktiewijze van animatiefilm ligt het voor de hand om aanvragen in deze sector apart te behandelen. Er zal een separaat budget worden ingesteld waarbinnen rekening gehouden wordt met de bovengemiddelde kosten die gemoeid zijn met de ontwikkeling en produktie van animatiefilm.

Voor een adequate financiering van ca. 4 animatiefilms in 1997 is een budget wenselijk van f 1 miljoen, oplopend naar f 1,8 miljoen voor ca. 6 animatiefilms in het jaar 2000. Voor de ontwikkeling van ca. 6 animatiefilmprojecten is in 1997 een bedrag nodig van f 300.000,— oplopend tot f 500.000,— in het jaar 2000.

Om de noodzakelijke talentontwikkeling te bevorderen, wordt gedacht aan een stelsel van gerichte bijdragen, te verstrekken aan produktiehuizen en studio's. Met deze bijdragen kunnen beginnende animatiefilmers en producenten een stage lopen of tegen vergoeding van materiaalkosten een animatiefilm maken. Daarmee worden ook vorm- en verhaalexperimenten mogelijk gemaakt. Omdat hier een belang ligt voor de commercieel opererende produktiebedrijven, mag verwacht worden dat deze hun faciliteiten, kennis en ervaring voor dit doel beschikbaar stellen. Met deze vorm van samenwerking kan bevorderd worden dat nieuw talent de kans krijgt zich te bewijzen en dat bestaand talent de mogelijkheid heeft om nieuwe wegen in te slaan, met als best mogelijk gevolg het tegengaan van de uitstroom van Nederlands animatietalent naar het buitenland.

De vertoning van Nederlandse animatiefilms in Nederland verdient ook meer aandacht. In samenwerking met de betrokken partijen, wil het Fonds stimuleren dat animatiefilm een volwaardige plaats krijgt binnen de taakstellende programmavoorschriften van de publieke omroep. In dat verband

zal de coproductie met de publieke omroep, ook in financiële zin, bevorderd worden.

Voorts zal extra aandacht gegeven worden aan de ondersteuning van de vertoning van animatiefilms in het reguliere bioscoop- en filmtheatercircuit en middels speciale presentaties.

1.1.2 Documentairefilm De Nederlandse documentairefilm kan zich verheugen in een toenemende belangstelling, zowel nationaal als internationaal. Verschillende Nederlandse documentaires werden de afgelopen jaren op toonaangevende festivals onderscheiden met grote prijzen. De Nederlandse documentaire traditie, die teruggaat tot Ivens, Van der Horst en Haanstra, blijkt zichzelf keer op keer met nieuwe generaties filmmakers te vernieuwen. Er is dan ook alle reden voor het Fonds om voortzetting van deze traditie te stimuleren.

De televisie speelt voor wat betreft de vertoning van documentaires, een steeds grotere rol. Ook bij dit medium groeit de belangstelling voor deze categorie films. Er komt in ons land vrijwel geen documentaire meer tot stand die niet in coproductie met een – meestal publieke – zendgemachtigde is opgezet. De programmeringssystematiek van de omroep brengt echter uit zijn aard vaak beperkingen met zich mee. Het tijdstip van uitzending en de beschikbare zendtijd voor documentaires, wordt door sommige makers als te knellend ervaren. Het Fonds ziet het dan ook als zijn taak om documentairemakers op dit punt de nodige vrijheid te bieden, zonder daarbij de noodzakelijke afzetmogelijkheden uit het oog te verliezen. De nadruk van het beleid zal liggen op de ondersteuning van films die zich kenmerken door een persoonlijke en tot de verbeelding sprekende vormgeving van de inhoud.

De vertoning van documentairefilms in het bioscoop- en filmtheatercircuit zal eveneens worden bevorderd. Het daarbij nastreven van grote bezoekersaantallen is illusoir. Niettemin kan worden vastgesteld dat Nederlandse documentaires op dit punt in relatieve zin vaak verrassend scoren. Opmerkelijk is bovendien dat bij de vertoning van deze documentaires op de televisie, het succes van de eerdere zaalvertoning vaak bijdraagt tot een grote interesse van de pers en van de kijkers.

Waar mogelijk zal het Fonds ondersteuning geven aan de versterking van de samenwerking met de omroep. De politieke beslissing om de Nederlandse documentairefilm een volwaardige plaats toe te kennen in de programmeringsvoorschriften van de publieke omroep is een eerste stap. Als vervolg hierop is een verhoging wenselijk van de financieringsmogelijkheden van documentairefilms die door onafhankelijke filmmakers in coproductie met de publieke omroep worden opgezet. De relatief beperkte middelen die het

Fonds beschikbaar heeft kunnen dan worden ingezet voor de ontwikkeling en realisering van die documentairefilms die zich in bovenbeschreven zin onderscheiden.

Voor de financiering van ca 8 à 10 lange documentaires is in 1997 een budget nodig van ca f 3 miljoen oplopend naar een budget van f 3,5 miljoen in 2000. Voor de ontwikkeling van 15 tot 20 documentaireprojecten is een bedrag nodig van ca f 600.000,— in 1997 oplopend tot ca f 650.000,— in 2000.

1.1.3 Jeugdfilm Met Nederlandse jeugdfilms is het mogelijk om in Nederland een groot en divers publiek te interesseren. Binnen deze categorie blijkt dat films die speciaal worden gemaakt voor een jeugdige publieksgroep, vrijwel zonder uitzondering bij deze doelgroep redelijke tot goede resultaten behalen en bovendien ook door volwassenen worden gewaardeerd. Recente voorbeelden zijn jeugdfilms zoals 'Het zakmes', 'De tasjesdief' en 'Lang leve de koningin!'. Een op kwaliteit gericht jeugdfilmbeleid kan een bijdrage leveren aan het keren van de tanende goodwill van de Nederlandse film. Kinderen zijn immers de bioscoopbezoekers van de toekomst. Om deze redenen wil het Fonds de regelmatige productie van jeugdfilms stimuleren en is het voornemens het ingezette beleid voort te zetten.

Aan het scenario van een jeugdfilm dienen minstens zo hoge kwaliteitseisen te worden gesteld als aan een scenario voor andere categorieën. Het Fonds zal daarom een beleid gaan voeren dat er op gericht is professionele scenarioschrijvers aan te moedigen hun kwaliteiten ook in dit genre te beproeven.

Specifiek van jeugdfilm is dat deze in serie-vorm op televisie kan worden uitgezonden om pas daarna in de bioscoop of filmtheaters te worden uitgebracht. Gebleken is dat, in tegenstelling tot andere filmcategorieën, deze vertoningsvolgorde vaak juist bevorderlijk is voor de aantrekkingskracht van jeugdfilms die in de bioscoop worden uitgebracht.

Het is van belang dat in een Nederlandse jeugdfilm Nederlands wordt gesproken en dat de Nederlandse cultuur, in al zijn aspecten, wordt getoond. Deze films zijn voor wat betreft hun financiering voornamelijk aangewezen op de Nederlandse markt. In de praktijk betekent dit doorgaans een belangrijke financiële participatie van de omroep.

Versterking van de samenwerking met de omroep ligt dan ook voor de hand. De financiële interventie van omroepen loopt vooral via het aan de omroep gerelateerde Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, resp. Coproductiefonds Binnenlandse Omroep. De regelgeving en beoordelingsprocedure van deze fondsen sporen vaak niet met die van het Fonds en leveren de nodige problemen op voor de producenten die jeugdfilmprojec-

ten opzetten. Met inachtneming van de onderling verschillende prioriteiten van producenten, de omroepen en de fondsen, zal in de komende Kunstenplanperiode gestreefd moeten worden naar een optimale afstemming van beleid.

Het Fonds ziet daarbij een initiërende rol voor zich weggelegd.

Ook de uitbreng van jeugdfilms kent specifieke problemen. Distributeurs en vertoners moeten grote risico's nemen, omdat de exploitatiemogelijkheden van jeugdfilms uit hun aard beperkt zijn en zich over een langer tijdsbestek uitstrekken. De Nederlandse filmcultuur is erbij gebaat dat jeugdfilms extra aandacht krijgen. Producenten van jeugdfilms zouden daarom moeten worden gestimuleerd om meer aandacht te besteden aan de promotie en marketing van hun films. In financiële zin kan het Fonds hen daarbij behulpzaam zijn.

De financiering van jeugdfilms vereist vooralsnog geen separaat budget. Bestedingen ten behoeve van deze films kunnen ten laste komen van de post lange speelfilm of het hierna beschreven 'matching fund'.

1.2 Productie en financiering

1.2.1 De rol van de producent Het ingezette beleid waarbij de producent als de centrale figuur wordt beschouwd in de relatie tussen het Fonds en de te ondersteunen filmprojecten, zal worden gecontinueerd.

Deze nadruk op de rol van de producenten in het ontwikkelings-, productie- en exploitatieproces van Nederlandse films brengt met zich mee dat van deze beroepsgroep ook een hoge mate van verantwoordelijk handelen zal worden verlangd.

Ongeacht de schaal waarop gewerkt wordt, dienen producenten primair als ondernemer beschouwd te worden. Uit de aard van het produkt kan weliswaar gesproken worden van cultureel ondernemerschap, wat echter niet wegneemt dat voor het overige alle normale eisen gesteld mogen worden die ook aan ondernemers in het algemeen gesteld worden. Zeker als de financiering van het ondernemerschap gedeeltelijk geschiedt met publieke middelen, is extra zorgvuldigheid en transparantie geboden.

In de komende Kunstenplanperiode zal meer nadruk komen te liggen op de kwaliteit van het ondernemerschap van producenten en dan vooral op de wijze waarmee wordt omgegaan met de door het Fonds beschikbaar gestelde gelden. De eisen aan het zorgvuldig beheer van de gelden zullen worden aangescherpt evenals de controle hierop vanwege het Fonds. Voorts zal met betrekking tot de rapportage van de exploitatie van de door het Fonds me-

degefinancierde films, een grotere transparantie worden verlangd. Ook zullen ten aanzien van de controle op de inkomsten uit exploitatie van de films, aanvullende eisen worden gesteld.

Naast een zakelijke verantwoordelijkheid geldt ook een inhoudelijke. De eerdere prestaties van producenten, in combinatie met die van de betrokken schrijvers en regisseurs, zullen in toenemende mate bepalend zijn voor het toewijzingsbeleid. Deze eerdere prestaties betreffen overigens niet louter op geld of publieksaantallen waardeerbare feiten. Producenten en regisseurs die bewezen hebben met hun eerdere werk erkend belangwekkende bijdragen te hebben geleverd aan de kwaliteit en diversiteit van de Nederlandse cinematografie, kunnen evenzeer rekenen op de steun van het Fonds als zij die met hun films grote aantallen bezoekers c.q. televisiekijkers hebben weten te bereiken. Echter in alle gevallen zal het Fonds overtuigd moeten zijn dat met zijn ondersteuning een belang gediend is dat dat van de individuele makers overstijgt.

Film bestaat bij de gratie van het licht, het scherm dat dit licht weergeeft en het oog van de toeschouwer dat deze weergave omzet in een zinnelijke beleving. Het is deze fysieke drieëenheid die film zijn waarde geeft. Ontbreekt het laatste element, dat van de zinnelijke beleving van de toeschouwer, dan kan met recht de vraag gesteld worden of de film bestaat.

Toeschouwers, ongeacht of het een elite van connaisseurs, een groot betalend bioscooppubliek of een moeilijk definieerbare groep televisiekijkers betreft, vormen het bestaansrecht van het medium. Publieksgerichtheid is een basisvoorwaarde voor het voortbestaan van de Nederlandse film. Met inachtneming van de hiervoor geschetste bandbreedte, dienen producenten dit element ook te betrekken in de opzet van projecten waarvoor de financiële steun van het Fonds wordt gevraagd.

1.2.2 Financiering Bij alle aandacht voor het ondernemerschap van Nederlandse filmproducenten, dient de huidige staat van de infrastructuur in Nederland niet uit het oog te worden verloren. Het produceren van films, kort, lang, publieksgericht of louter kunstzinnig, is een uiterst hachelijke onderneming. Veel makers moeten als beloning volstaan met de appreciatie van hun artistieke prestaties. Een geldelijke beloning voor hun inspanning in de vorm van positieve exploitatieresultaten is slechts voor een enkeling weggelegd.

De chronische onderfinanciering van Nederlandse films is een gegeven waarop de afgelopen jaren bij voortduring de aandacht is gevestigd. Versterking van de samenwerking met de Nederlandse publieke omroep heeft dit probleem niet kunnen wegnemen. Er zijn daarom drastischer maatregelen nodig om de Nederlandse film te behoeden voor een verdere marginalisering.

De noodzakelijke verbeteringen van de infrastructuur in Nederland zijn eerder industrieel georiënteerd dan cultureel. Hier wordt dan ook de beperkte actieradius van het huidige beleid zichtbaar. Met de thans voor het Fonds beschikbare middelen is een industriële aanpak in Nederland eenvoudigweg niet te bevorderen. Een verhoging van het Fondsbudget zal slechts op korte termijn verlichting brengen, doch op lange termijn niet leiden tot een structurele verbetering van de situatie.

Een grondiger aanpak is nu geboden. Een aanpak voor het welslagen waarvan een hechte samenwerking tussen het departement van OCW en de departementen van Economische Zaken en Financiën een voorwaarde is. Met voortvarendheid zal invulling gegeven moeten worden aan een aantal voornemens, dat al bij aanvang van de Kunstenplanperiode 1993–1996 werd formuleerd in o.m. het McKinseyrapport 'Stimulating the Audiovisual Production in the Netherlands'. De rol van het Fonds zal hierbij gedeeltelijk initiërend en gedeeltelijk faciliterend zijn.

Een aantal concrete maatregelen wordt hier besproken.

1.2.3 Matching-fund Een 'matching-fund' heeft tot doel om te voorzien in het ontbrekende deel van de financiering van speelfilmprojecten met publiekspotentie. Deze financieringsbron is aanvullend op hetgeen uit de markt aan financiering verkregen wordt.

Onder markt wordt hier ook financiering door of vanwege een omroep begrepen of de op geld waardeerbare participatie van facilitaire bedrijven.

Projecten worden uitsluitend op hun financieel-zakelijke merites beoordeeld. De basisvoorwaarde is dat met het project een Nederlands belang gemeoid moet zijn. De kwaliteit van de inbreng van marktpartijen is bepalend voor het al of niet deelnemen in de financiering ten laste van het 'matching-fund', waarbij wordt aangetekend dat het begrip 'matching' in deze context niet impliceert dat altijd in een 1:1 verhouding wordt bijgedragen aan de totale produktiekosten van een project.

Ervaringen in het buitenland met vergelijkbare financieringsregelingen hebben aangetoond dat hiermee een belangrijke impuls gegeven wordt aan de produktie van publieksgerichte films voor de nationale markt. Als neveneffect geldt continuïteit voor produktiebedrijven, filmmakers, acteurs en technici. Veel van deze op de nationale markt gerichte films blijken een grote aantrekkingskracht op het publiek uit te oefenen. In Nederlandse termen hadden bij uitstek films als "Flodder 3" en "Filmpje!" gesteund kunnen worden door een dergelijk 'matching-fund', zou het bestaan hebben. Overigens werd in 1993 door McKinsey de invoering van een 'matching-fund' al aanbevolen als één van de instrumenten ter versterking van de Nederlandse film.

Het voordeel van een 'matching-fund' dat met commerciële marktpartijen vergelijkbare financieringscriteria hanteert, is dat geen onzuivere vermenigving plaatsvindt van culturele en commerciële overwegingen bij de beoordeling van projecten. De keuze welke van de mechanismen – het 'klassieke' Fonds of het 'matching-fund' – het beste te benaderen is voor de financiering van een project, ligt in eerste instantie bij de producent. Deze bepaalt of de selectieve beoordeling aan de hand van primair inhoudelijke criteria de voorkeur verdient boven de op financieel-zakelijke criteria gebaseerde beoordeling bij het 'matching-fund'. Het is overigens aannemelijk dat met de beschikbaarheid van een 'matching fund' ook de samenwerking tussen Nederlandse producenten en omroepen kan worden versterkt.

Omdat een 'matching-fund', dat functioneert op de hiervoor globaal geschetste wijze niet alleen een industriële taak heeft maar ook in brede zin een culturele taak, ligt zeker in de aanloopperiode de gezamenlijke financiering ervan door het Ministerie van OCW en het Ministerie van Economische Zaken voor de hand.

Beheerstechnisch gezien verdient het de voorkeur om het 'matching fund' onder het Fonds te laten ressorteren. Dit heeft als voordeel dat de aldaar beschikbare expertise op het gebied van de filmproductie en -financiering zonder veel extra moeite kan worden ingezet.

Een bijkomend voordeel is dat projecten die in eerste aanleg aan het Fonds worden voorgelegd, bij nadere beschouwing en in overleg met de producent ten laste kunnen worden gebracht van het 'matching-fund'. Dit komt een efficiënte werkwijze ten goede.

De Nederlandse markt en de gemiddelde produktiekosten van Nederlandse films overziend, zou gedurende de komende Kunstenplanperiode een begin kunnen worden gemaakt met een 'matching fund' van ca f 2 miljoen in 1997 oplopend naar f 8 miljoen in 2000. Met dit bedrag kunnen dan ca 2 oplopend tot 6 Nederlandse speelfilms worden meegefinancierd.

In de loop van deze periode dient de werking van het 'matching-fund' of zijn effectiviteit en impact te worden beoordeeld en zonodig bijgesteld.

1.2.4 Coproductie Sedert midden jaren tachtig is in Europa een toenemende belangstelling waarneembaar voor het opzetten van internationale coproducties. Deze belangstelling laat zich vooral verklaren door de snel gestegen gemiddelde produktiekosten van speelfilms en documentaires in Europa. Bovendien werd in het kader van de Europese mediapolitiek, veel waarde gehecht aan transnationale distributie. Multilaterale coproductie werd daarvoor als één van de noodzakelijke instrumenten gezien.

Nederland is één van de oprichters van het Europese coproductiefonds Eurimages van de Raad van Europa. Dit fonds, dat zo'n f 55 miljoen op jaarbasis beheert, kent bijdragen toe aan multilaterale coproducties waarbij producenten uit tenminste drie verschillende lidstaten zijn betrokken. De Nederlandse deelname in Eurimages heeft ontegenzeggelijk geleid tot een toename van coproductie-activiteiten van Nederlandse producenten. Soms betreft het in Nederland geïnitieerde films waarvoor buitenlandse partners worden gezocht. Vaak ook films uit een andere lidstaat waarvoor de samenwerking met een Nederlandse producent wordt gezocht.

Het Filmfonds wordt in toenemende mate geconfronteerd met het verzoek om een financiële bijdrage aan dergelijke internationale coproducties. Het belang voor het Fonds is dan gelegen in het ondersteunen van de totstandkoming van een kwalitatief belangwekkende Europese film, waarbij Nederlands talent – artistiek en technisch – en facilitaire bedrijven betrokken zijn. Als positief neveneffect geldt voorts dat de betreffende producent, acteurs en technici ervaring opdoen met buitenlandse collega's en internationale filmproductie. Mede dankzij dit aanmoedigingsbeleid heeft een aantal Nederlandse producenten de laatste jaren relaties opgebouwd met Europese collegaproductanten, hetgeen heeft geleid tot een toenemende wederkerigheid in deelneming in elkaars projecten.

Gezien de grote hoeveelheid lidstaten – 24 landen – in relatie tot het verhoudingsgewijs bescheiden jaarbudget van Eurimages, kunnen Nederlandse producenten slechts in beperkte mate profiteren van dit Europese coproductiefonds. Nog afgezien daarvan is de bijdrage van Eurimages doorgaans bescheiden en onvoldoende om werkelijk het sluitstuk in de financiering van een coproductie te bieden. Bovendien is betrokkenheid van Eurimages altijd gebaseerd op een substantiële nationale financiering.

De voortdurende afweging die het Fonds moet maken bij de aanwending van zijn relatief bescheiden middelen komt, met een aanwas van coproductieprojecten al of niet medegefinancierd door Eurimages, toenemend onder druk te staan.

De behoefte aan een apart budget voor de ondersteuning van Nederlandse deelneming in internationale coproducties tekent zich meer en meer af. Bijdragen vanuit een dergelijk budget zouden kunnen worden verstrekt op basis van nader vast te stellen criteria. Als voorbeeld kan het European Coproduction Fund gelden, dat enkele jaren geleden door de Britse regering werd ingesteld voor de ondersteuning van Britse producenten die deelnemen in Europese coproducties. Dit fonds valt onder het beheer van British Screen, de Britse pendant van het Nederlands Fonds voor de Film.

Voor een specifieke bijdrageregeling voor Nederlandse deelname in internationale coproducties moet het Nederlands belang richtinggevend zijn. Naar

analogie van buitenlandse fondsen kan bijvoorbeeld verlangd worden dat voor een tegenwaarde gelijk aan 100 of 150% van de bijdragen aan het coproductiebudget, Nederlandse diensten of creatief en technisch talent bij de betreffende productie moeten worden betrokken. Dit garandeert op termijn niet alleen een economisch rendement maar heeft ook een leereffect voor de betrokkenen en draagt bij aan de uitbouw van internationale contacten.

Overigens leert de ervaring dat met een bestedingsverplichting behoedzaam moet worden omgesprongen. Maar al te vaak heeft een dergelijke voorwaarde geleid tot gekunstelde coproducties, waarbij omwille van de financiële betrokkenheid van een land, nationaal talent werd ingezet op posities die daarvoor niet geëigend bleken. Euro-pudding is de negatieve kwalificatie voor dergelijke coproducties.

Vanzelfsprekend dient de distributie en vertoning in Nederland van internationale coproducties waarin op deze wijze wordt geïnvesteerd, verzekerd te zijn. Voor wat betreft de terugbetaling van de als lening verstrekte bijdragen dient in beginsel een preferent aandeel in de opbrengsten uit exploitatie in alle territoria en middels alle media, te worden bedongen.

Aannemend dat de productie- en financieringsomstandigheden zich de komende jaren niet dramatisch wijzigen, zou voor een dergelijke coproductiebijdrageregeling moeten kunnen worden beschikt over een jaarbudget van f 2,5 miljoen in 1997 oplopend naar f 6 miljoen in het jaar 2000. Hiermee kan de Nederlandse deelname in de financiering van 5, oplopend tot 8 internationale coproducties gegarandeerd worden. In tegenstelling tot het 'matching fund', kunnen bijdragen uit het reguliere budget voor lange speelfilm, aangevuld worden met bijdragen uit het budget voor internationale coproducties.

Gezien het cultureel als ook het economisch belang, ligt ook bij deze maatregel een gezamenlijke financiering door de departementen van OCW en Economische Zaken voor de hand.

1.2.5 Automatische bijdrageregeling In het Beleidsplan 1994-1996 van het Fonds werd gesproken over de invoering van een automatische bijdrageregeling. In het kader van zo'n regeling zouden bijdragen worden verstrekt op basis van de marktprestaties van een film. In essentie voorzag de regeling in een premie op succes.

De vraag waar het Fonds zich bij de overweging van een dergelijke regeling geplaatst zag, was de norm die gehanteerd zou moeten worden voor het toepassen ervan. Vergelijkbare regelingen in het buitenland zijn gebaseerd op substantiële aantallen bioscoopbezoekers. De beperktheid van de nationale bioscoopmarkt maakt dat bezoekersaantallen voor Nederlandse films slechts een enkele maal in veelvoud van bijvoorbeeld vijftwintigdui-

zend kunnen worden uitgedrukt. Het relateren van de automatische bijdrageregeling aan de opbrengsten uit andere exploitatievormen is gecompliceerd omdat daarbij zelden een directe relatie valt te leggen tussen aantallen kijkers en opbrengst.

Onder de huidige omstandigheden zouden waarschijnlijk alleen die films in aanmerking komen die succesvol zijn op de thuismarkt en waarvan de bijdrage van het Fonds geheel of gedeeltelijk zou kunnen worden terugbetaald uit de opbrengsten. Voor de overblijvende films zouden arbitraire normen moeten worden ingevoerd om de regeling nog enig bestaansrecht te geven. De vermoedelijk nogal kostbare consequenties van zo'n aanpak, maken een andere aanpak gewenst.

In plaats van een aanvullende premie op gerealiseerde bezoekersaantallen, lijkt het zinvoller om in die gevallen waar een bijdrage van het Fonds geheel of gedeeltelijk wordt terugbetaald, het betreffende bedrag onder voorwaarden te reserveren voor toekomstige projecten van dezelfde makers. Een dergelijke regeling beloont daadwerkelijk succes zonder dat een extra beroep gedaan hoeft te worden op de beschikbare middelen van het Fonds. Bovendien stimuleert zo'n regeling de producent zich optimaal in te spannen voor de exploitatie van zijn film.

1.3 Promotie en vertoning

1.3.1 Promotie De vaak gehoorde klacht is dat er in Nederland te weinig bioscoopdoeken beschikbaar zijn. Verondersteld wordt dat met een uitbreiding van het aantal bioscoopzalen ook het aanbod diverser zal zijn.

Sinds 1987 is het aantal doeken ongeveer gelijk gebleven. Ook het aantal uitgebrachte titels bleef in die zeven jaar min of meer gelijk. Het aantal uitgebrachte Amerikaanse films daalde van 190 in 1987 tot 113 in 1994. Niettemin steeg het aandeel in de bruto-recettes van deze films met 15%. Deze stijging ging ten koste van het aandeel van de films uit andere landen, waaronder Nederland.

De omzet in de Nederlandse bioscopen wordt gemaakt met een beperkt aantal titels. Van de ruim 200 in 1994 uitgebrachte titels, genereerden slechts 20 films meer dan 60% van de bioscoopomzet. Deze 20 films waren alle van Amerikaanse origine en vormden slechts 5% van de totale Amerikaanse jaarproductie. Zelden dringt een Nederlandse film door tot in deze Top 20. In 1995 zal deze eer waarschijnlijk alleen voor *Flodder 3* zijn weggelegd.

Geconstateerd kan worden dat sinds 1989 vooral Amerikaanse films met een groter aantal kopieën per titel worden gestart. Dat betekent dat op de meeste bioscoopdoeken slechts enkele – meest Amerikaanse – films te zien zijn.

De vraag is welke maatregelen kunnen worden getroffen om Nederlandse films onder deze omstandigheden te laten doordringen tot het grote doek. Kwaliteitsverbetering is daarvoor één van de voorwaarden. Een verbetering van het 'merk-imago' van de Nederlandse film is eveneens noodzakelijk. Ook zou een gunstiger verhouding in de verdeling van de opbrengsten tussen vertoner en distributeur van invloed kunnen zijn.

De invloed op de kwaliteitsverbetering ligt in de fase van ontwikkeling en realisering. In beide fasen wendt het Fonds zijn invloed al maximaal aan. De concurrentie met 'big brother' is echter ongelijk. Waar de gemiddelde produktiekosten van Amerikaanse films ligt rond de \$ 25 miljoen, moeten de Nederlandse films voor gemiddeld f 2,5 miljoen worden gemaakt. De onderfinanciering speelt de Nederlandse film hier duidelijk parten.

In het huidige subsidie-traject van ontwikkeling tot vertoning ontbreekt nog maar één schakel: de directe subsidiëring van de bioscoopbezoeker. Gelukkig verzet het gezonde verstand zich tegen een dergelijke maatregel. De terughoudendheid van bioscoopbezoekers jegens de Nederlandse film vormt echter een reëel probleem. Meestal is deze terughoudendheid te wijten aan het algemeen slechte imago van dé Nederlandse film. Over 'dé Nederlandse film' wordt vaak negatief geoordeeld, zonder dat dit oordeel op eigen waarneming berust. Het moet mogelijk zijn om met gerichte acties het publiek duidelijk te maken dat 'dé Nederlandse film' niet bestaat, maar wel Nederlandse films. Nederlandse films bieden immers een grote diversiteit. Soms een lichtvoetige komedie voor een groot publiek, soms een kleine, persoonlijke film voor een specifiek publiek. De grootste gemene deler is echter dat ook Nederlandse films kwaliteit kunnen hebben. Deze diversiteit moet meer benadrukt en uitgebuit worden.

Marketing is hierbij het begrip dat jaren lang een bedenkelijke roep had als het ging om het aan de man brengen van Nederlandse films. Inmiddels is gebleken dat ook verfijnde produkten van kunst dankzij uitgekende marketingcampagnes onder de aandacht van het publiek gebracht kunnen worden. Marketing is dan ook een van de instrumenten die moeten worden ingezet om het vertrouwen van het Nederlandse publiek te herwinnen.

Van de extra middelen die het Fonds vanaf 1997 in het kader van de afdracht van het BTW-voordeel op bioscoopvertoningen zal ontvangen, wordt een deel geormerkt voor marketingactiviteiten. Met deze middelen kan een marktgerichte actie worden opgezet die het opwaarderen van het imago van de Nederlandse film als doel heeft. Het Fonds moet daarbij niet zelf de orga-

nisator zijn, doch slechts de rol van aanjager spelen. Samenwerking met de Marketing- en communicatiestichting van de NFC ligt daarbij voor de hand.

De kracht van de uitbreng van een film zit in een zorgvuldig geconcentreerde promotie- en publiciteitscampagne. De kosten hiervan overstijgen vaak de mogelijkheden van de weinige, nog overgebleven onafhankelijke distributeurs waarop de Nederlandse films voor hun uitbreng meestal zijn aangewezen. Producenten zullen daarom worden gestimuleerd om reeds in een vroeg stadium van de produktie zelf de promotie van hun films ter hand te nemen. Een deel van de beschikbare middelen van het Fonds zal worden aangewend voor de bekostiging van dergelijke promotie-activiteiten.

1.3.2 Vertoning Ook met de afnamezijde van de Nederlandse film is het zorgelijk gesteld. Niet alleen investeren distributeurs nauwelijks meer in de totstandkoming van films middels een distributieggarantie, zelfs voor de meest elementaire kosten – de uitbrengkosten – is ook Filmfondsgeld nodig om hen tot het uitbrengen van Nederlandse films te bewegen. Het oligopolie van de Amerikaanse major-companies en hun uitbrengpolitiek maakt de afweging voor de exploitanten tussen het aanbod van Amerikaanse films en Nederlandse films tamelijk eenvoudig: Amerikaanse films scoren meestal terwijl Nederlandse films een risico vormen.

Vermindering van dit risico voor de distributeurs sorteert slechts gedeeltelijk effect. Ook vertoners zouden moeten worden aangemoedigd de keuze te maken voor een Nederlandse film. Bezien zal worden of met een verhoging van de maximumbijdrage uit de distributieggarantie-regeling, de vertoners een gunstiger huurpercentage kan worden geboden. Een lager afdrachtpercentage kan immers voor de vertoner juist de prikkel vormen om een Nederlandse film te verkiezen boven een andere film.

Naast een directe financiële interventie zal het Fonds ook andere activiteiten bevorderen die gericht zijn op het verbeteren van de vertoningsmogelijkheden van Nederlandse films.

Vooraf voor de documentaire en animatiefilm kunnen vertoningsevenementen worden georganiseerd gericht op een specifiek in deze genres geïnteresseerd publiek.

Nog in de lopende Kunstenplanperiode worden, in samenwerking met de VPRO, evenementen georganiseerd rond een aantal bekende Nederlandse documentairemakers.

Bij gebleken succes zal deze samenwerking in de volgende jaren worden voortgezet.

1.4 Bevordering van de Nederlandse film in het buitenland

Met ingang van 1996 vallen de activiteiten van Holland Film Promotion onder de verantwoordelijkheid van het Fonds. Het meerjarenbeleid m.b.t. de bevordering van de Nederlandse film in het buitenland zal aan de orde komen wanneer het integratieproces is afgerond.

Zonder in detail op het toekomstige beleid in te gaan, kan hier worden vastgesteld dat de leidende gedachte achter dit beleid moet zijn dat de Fondsbemoeienis met de bevordering van de Nederlandse film op buitenlandse markten en festivals in beginsel aanvullend dient te zijn op hetgeen producenten zelf ondernemen.

1.5 Kweekvijverfunctie van het Fonds

1.5.1 *Verkenners en vernieuwers* In het streven naar verbetering van de kwaliteit van de Nederlandse film, versterking van de rol van de producent, vergroting van het financieringsspectrum en stimulering van de distributie, vertoning en export van Nederlandse films, dient ook ruimte te worden gemaakt voor de instroom van nieuw talent. Immers, aan debuterende producenten, regisseurs en scenarioschrijvers kunnen niet dezelfde zware professionaliteits-eisen worden gesteld als aan hun ervaren vakgenoten. Het is bij uitstek de taak van het Fonds om zodanige voorwaarden te scheppen dat het voor deze nieuwe makers mogelijk is om hun talent te bewijzen.

Op dit punt heeft het Fonds de afgelopen periode geen initiërende rol van betekenis kunnen spelen. Het heeft voornamelijk moeten reageren op binnenkomende aanvragen en heeft niet het voortouw kunnen nemen om debuterende makers aan het werk te zetten of interessante projecten aan te jagen. In de verschillende categorieën konden slechts een enkele keer projecten van beginnende filmmakers worden ondersteund op grond van het bijzonder onderscheidend karakter van hun voorstellen. Overigens moet in dit verband worden opgemerkt dat het formele kader waarbinnen het Fonds dient te opereren ook niet bepaalt uitnodigt tot avontuurlijk beleid.

Meer en meer filmmakers verkiezen het maken van een low budget-film boven het jarenlang wachten op de realisering van een ambitieus project. 'Ik film, dus ik ben' lijkt een pragmatisch credo dat tot meer resultaten leidt dan het 'ik schrijf, dus wacht maar af'. Niet alleen low budget-films vormen een – hernieuwde – trend, ook de symbiose tussen andere kunsten en film levert nieuwe vormen op.

Hier tekent zich de biotoop af waar de in de Uitgangspuntennotitie 'Pantser of ruggegraat' genoemde verkenners en vernieuwers tot wasdom moeten

kunnen komen. Om de dynamiek in het beleid te waarborgen, zal daarom de komende jaren de nodige aandacht worden gegeven aan de kweekjijverfunctie van het Fonds.

1.5.2 Lange speelfilm Vastgesteld kan worden dat het traditionele patroon waarin een maker eerst enkele korte fictiefilms maakte alvorens de sprong naar een lange speelfilm te wagen, nauwelijks meer bestaat. Het specifiek daarvoor in standhouden van een korte fictiefilmbeleid, lijkt dan ook niet langer zinvol. Veel beginnende makers bekwamen zich middels voor de televisie gemaakte 'single-plays'. Van daaruit is de overstap naar een eerste lange speelfilm minder groot.

Het Fonds is daarom voornemens om binnen zijn lange speelfilmbeleid ruimte te scheppen voor het maken van low-budget lange speelfilms, die in nauwe samenwerking met de omroep en de aan de omroep gerelateerde fondsen worden gefinancierd. Het doel van dit beleid is om makers de kans te bieden hun talent op een lange speelfilm te beproeven. De samenwerking met de omroep wordt nadrukkelijk gezocht om de vertoningsmogelijkheden van deze films op voorhand te garanderen. Ook wordt er naar gestreefd om distributeurs en vertoners in een vroeg stadium bij dit beleid te betrekken. Immers de directe confrontatie met betalend bioscoop- of filmtheaterpubliek is voor een maker van niet te onderschatten betekenis.

Het low-budget vereiste heeft als voordeel dat met dit beleid risico's kunnen worden genomen die bij een normale financiering niet verantwoord lijken en zeker vragen zouden doen rijzen omtrent een verantwoorde besteding van publieke middelen.

Dit beleid richt zich nadrukkelijk op debuterende makers, zowel producenten als regisseurs. Voor de beoordeling van projecten die aanspraak maken op deze financiering van het Fonds, zal een aparte beoordelingsprocedure worden vastgesteld waarbij de betrokken adviseurs ook als talent-scout zullen functioneren.

Uitgaande van 3 tot 4 low-budgetfilms in 1997 oplopend tot ca. 5 films in 2000, is een budget voorzien van f 1 miljoen oplopend tot f 1,5 miljoen.

1.5.3 Documentairefilm Bij de ontwikkeling en productie van documentairefilms is de budgettaire bandbreedte minder variabel als bij speelfilm of korte fictiefilm. Zelden doen zich projecten voor die passen in een trend van marginale low-budget productie. Om de instroom van beginnende documentairemakers te bevorderen heeft het inzetten van een specifieke beoordelingsprocedure of het scheppen van budgetruimte voor low-budget films dan ook weinig zin. Veeleer zal in de afweging van de binnengekomen aanvragen een redelijk evenwicht moeten worden nagestreefd tussen het be-

vorderen van de continuïteit van bekende makers en het aanmoedigen van beginnend talent.

In de samenwerking met de omroep zal ook worden gestreefd naar het delen van risico's, als het gaat om projecten van debuterende documentaire-filmmakers.

1.5.4 Korte fictiefilm Het huidige korte fictiefilm-beleid zal worden omgezet in beleid dat openstaat voor alle vormen van film die buiten de gedefinieerde categorieën lange speelfilm, documentairefilm en animatiefilm vallen.

De vertoningsduur is daarbij geen criterium en de drager in beginsel ook niet. Binnen het hiervoor beschikbare budget moeten alle filmvormen, – technieken en -concepten aan de orde kunnen komen, zij het dat ook hier de financiële interventie van het Fonds beperkt moet zijn.

Beeldexperimenten en aanwending van nieuwe media, waarbij de grenzen tussen het klassieke filmisch concept en nieuwe beeldvormen worden verkend, zullen kunnen rekenen op de steun van het Fonds.

De projecten die binnen dit beleid vallen zullen vaak raakvlakken hebben met andere kunst disciplines. Met de collega-fondsen zal gestreefd worden naar een zodanige afstemming van beleid, dat voorkomen wordt dat aanvragen tussen wal en schip vallen.

Onder de noemer 'Overige fictiefilm' is voor deze activiteit een budget voorzien van f 700.000,— in 1997, oplopend tot f 800.000,— in 2000.

1.6 Allochtone aanvragers

In de korte historie van het Fonds en de wat langere historie van de voormalige filmfondsen kwamen met zekere regelmaat aanvragen voor van filmmakers van wie niet zonder meer vaststond dat zij deel uitmaakten van de Nederlandse filmcultuur.

Afhankelijk van de status van deze filmmakers werd per geval beoordeeld of een bijdrage aan hun filmproject kon worden toegekend. Het meest zwaarwegende criterium dat daarbij telde was de te verwachten kwaliteit van de betreffende film. Omdat dit beleid niet discriminatoir was en zelden of nooit tot schrijnende afwijzingen heeft geleid, is er geen aanleiding geweest om specifiek beleid te ontwikkelen voor deze makers.

Inmiddels wordt van overheidszijde in toenemende mate aangedrongen op een specifiek, op allochtone Nederlanders gericht beleid. De ervaringen van

de afgelopen jaren geven aan dat verschillende, vermoedelijk als allochtoon aan te merken filmmakers, met behulp van een bijdrage van het Fonds filmprojecten hebben kunnen ontwikkelen en realiseren. Niet bekend is hoeveel allochtone filmmakers een filmproject zouden hebben kunnen realiseren als het Fonds beter toegankelijk zou zijn voor dit soort projecten.

Om dat te weten te komen zou een diepgaand onderzoek nodig zijn, waarbij eerst alle potentiële allochtone aanvragers in kaart worden gebracht en vervolgens wordt geanalyseerd welke belemmeringen zij hebben ervaren bij het ten uitvoer brengen van hun filmplannen. Een dergelijk onderzoek lijkt tijdrovend en dus kostbaar en het is nog maar de vraag of hiermee alle vragen beantwoord kunnen worden.

Het huidige regeringsbeleid volgend, waarbij allochtone Nederlanders aangemoedigd worden een eigen inspanning te leveren om integratie in de Nederlandse samenleving te bespoedigen, zal het Fonds, in overleg met representatieve organisaties van allochtonen in Nederland, bezien of, en zo ja welke maatregelen nodig zijn om aan dit integratieproces ook in filmculturele zin te kunnen bijdragen.

2 Uitvoerend beleid

2.1 Kerntaken

2.1.1 Organisatie De afhandeling van ingekomen aanvragen voor financiële bijdragen ten behoeve van de ontwikkeling, realisering en vertoning van filmprojecten, vormt de kerntaak van het Fonds. Voorop staat de zorg voor een snelle en correcte afhandeling van de ingediende aanvragen en de daaruit voortvloeiende toewijzingen.

De projectadministratie zal verdergaand worden geautomatiseerd. Deze automatisering heeft als eerste doel om de afhandelingsprocedure te bespoedigen en de controle hierop te verbeteren. Voorts zal de geautomatiseerde projectadministratie een beter inzicht bieden in trends en ontwikkelingen die zich bij de aanvragers, de projecten en de financiering ervan voordoen. Dit inzicht is nodig om het beleid van het Fonds tussentijds te kunnen afstemmen op de realiteit van de filmproductie in Nederland.

De toenemende complexiteit van aanvragen, vooral als het internationale coproducties betreft, en de behoefte om een goede controle te kunnen uitoefenen op de besteding van de fondsmiddelen, maakt het wenselijk dat het secretariaat van het Fonds op termijn versterkt wordt met specifiek financiële expertise.

Het aantal aanvragen zal de komende jaren vermoedelijk niet spectaculair stijgen. Vooral niet als additionele financieringsmaatregelen worden ingesteld die de druk op het kernbudget van het Fonds wegnemen. Het aantal toewijzingen zal vermoedelijk evenmin spectaculair stijgen, doch de looptijd van de met toewijzingen gemoeide werkzaamheden maakt dat deze jaarlijks cumuleren. Daar komt bij dat, nadat projecten zijn voltooid en in roulatie gebracht, het Fonds een in beginsel in tijd onbeperkte opdracht heeft tot het controleren van de exploitatie-resultaten van ondersteunde films.

Het is aannemelijk dat deze cumulatie van werkzaamheden, gevoegd bij de voorziene uitbreiding van beheerstaken, in de nabije toekomst een versterking van de administratieve staf van het Fonds noodzakelijk maakt. In de meerjaren-begroting is voor wat betreft de organisatiekosten dan ook een geleidelijke stijging voorzien.

2.1.2 Project- en activiteitenbijdragen Tot de kerntaken van het Fonds behoren het verlenen van financiële bijdragen aan de ontwikkeling, productie en distributie van lange speelfilms, documentairefilms, animatiefilms, jeugdfilms en korte fictiefilms. Voorts worden bijdragen aan individuele makers verstrekt ten behoeve van praktijkstudie. Ook wordt ondersteuning verleend aan activiteiten die bijdragen aan de verbetering van het filmklimaat in Nederland.

2.1.3 Projectontwikkeling Naast de ondersteuning van ontwikkelingsaanvragen voor afzonderlijke projecten, zal een regeling worden opgezet voor meerjarige financiering van projectontwikkeling door enkele productiehuisen. Onder voorwaarden zal een selecte groep producenten in staat worden gesteld om met de financiële ondersteuning van het Fonds gedurende een aantal jaren meerdere filmprojecten tegelijk te ontwikkelen.

Bij een dergelijke regeling ligt de keuze van de te ontwikkelen filmprojecten primair bij de producent. Het Fonds toetst deze keuze slechts marginaal en ziet er op toe dat de aldus in beheer gegeven ontwikkelingsgelden doelmatig worden besteed. De producent heeft de vrijheid de ontwikkeling van projecten stop te zetten als de haalbaarheid onvoldoende lijkt. Binnen de meerjaren systematiek kunnen stopgezette projecten in samenspraak met het Fonds vervangen worden door nieuwe projecten.

Bij de selectie van producenten die voor deze regeling in aanmerking kunnen komen, zal met nadruk gelet worden op de eerdere prestaties, de financiële gegoedheid van het bedrijf en de bereidheid van de producenten om zich voor dit doel ook zelf financieel te committeren.

In de aanloopfase, die overigens al in 1996 aanvangt, zullen ca. 5 productiehuisen in aanmerking kunnen komen voor deze regeling. Na drie jaar zal

worden gezien welke van de oorspronkelijke vijf productiehuisen opnieuw in aanmerking komen en wordt ruimte geschapen voor uitbreiding van het aantal gegadigden. Deze regeling vraagt een bedrag van f 500.000,— in 1997, oplopend tot f 1 miljoen in het jaar 2000.

2.1.4 Distributie Het Fonds kent een regeling waarbij distributeurs een achtergestelde lening kan worden toegekend ter financiering van de uitbrengkosten van Nederlandse films. De opzet van deze regeling is zodanig dat de distributeur altijd tenminste 50% van de uitbrengkosten zelf dient te investeren. Deze investering wordt dan door het Fonds aangevuld met een bijdrage. De intentie van deze regeling is om risico te belonen.

In de marketing van Nederlandse films in Nederland speelt de distributeur van de film een belangrijke rol. Allereerst wordt erkend dat in de strijd om de aandacht van de potentiële bioscoop- of filmtheaterbezoeker, een goede marketing campagne cruciaal is. De huidige bijdrage-regeling voor distributeurs is té bescheiden. Er is dan ook alle aanleiding om voor de versterking van de uitbreng van Nederlandse films een groter budget beschikbaar te stellen. Te meer omdat als de hiervoor geschetste beleidsmaatregelen op het terrein van de filmfinanciering geheel of gedeeltelijk worden doorgevoerd, de kwantiteit aan films waarvoor ook een beroep gedaan zal worden op de distributieggarantie-regeling, de komende jaren zal stijgen.

Voor de financiering van de distributie- en promotie-activiteiten (zie ook paragraaf 1.3) wordt uitgegaan van een budget van f 1 miljoen in 1997, oplopend tot f 1.5 miljoen. Binnen dit budget kan de distributie en promotie van ca 12 tot 15 films financieel ondersteund worden.

2.2 Internationale verdragen en organisaties

Nederland heeft met enkele landen coproductieverdragen afgesloten. Voorts is ons land sinds begin 1995 aangesloten bij de Europese conventie voor cinematografische coproductie. Voor wat betreft deze conventie en enkele coproductieverdragen, is het Fonds aangewezen als zgn. 'bevoegd orgaan'. Dit houdt in dat het Fonds tot taak heeft om in voorkomende gevallen toezicht te houden op een correcte naleving van de verdragsbepalingen. Het betreft hier niet alleen een louter toezichhoudende taak. Het Fonds adviseert producenten vaak in een vroegtijdig stadium bij de opzet van internationale coproducties en maakt hen wegwijs in de regelgeving van de verschillende verdragen.

Medewerkers van het Fonds nemen ook deel in het bestuur of andere organen van enkele Europese organisaties. Zo is de directeur van het Fonds de

Nederlandse vertegenwoordiger in het bestuur van het Europese coproductiefonds Eurimages van de Raad van Europa. Een van de stafmedewerkers van het Fonds is zijn plaatsvervanger in dit bestuur. Het Fonds wordt bovendien betrokken bij de ontwikkeling van het Europese mediabeleid.

2.3 Samenwerking film en televisie

2.3.1 Samenwerking met de omroep Het media-landschap heeft, voor wat betreft de publieke en commerciële omroep, sedert de opstelling van het vorige beleidsplan een ander aanzicht gekregen. Aangenomen mag worden dat dit aanzicht, nog voordat de inkt van dit beleidsplan droog is, al weer anders zal zijn. In dergelijke, zich zo snel wijzigende omstandigheden is het lastig voor het Fonds om voor meerdere jaren zijn positie te bepalen.

De laatste jaren is het aantal coproducties tussen filmmakers en publieke zendgemachtigden toegenomen. Deze samenwerking heeft gaandeweg een meer zakelijk karakter gekregen. De oude gedachte dat de publieke omroep schatplichtig zou zijn aan de Nederlandse film, maakt langzamerhand plaats voor het meer reële besef dat coproductie een voor beide partijen profijtelijke vorm van samenwerking kan zijn.

Als men kijkt naar de commerciële omroepen dan blijken deze nog weinig interesse te hebben voor Nederlandse films. Gezien hun terughoudende investeringsbeleid zijn commerciële omroepen voor Nederlandse producenten vooralsnog geen aantrekkelijke partners. De publieke omroep kan, met gebruikmaking van de verschillende aan de omroep gerelateerde fondsen een investeringsprestatie garanderen waar de commerciële omroepen niet aan kunnen tippen. Indien deze situatie voortduurt, lijkt de publieke omroep de natuurlijke partner voor Nederlandse filmmakers.

Daarbij spelen ook de inhoudelijke doelstellingen van de publieke omroep een doorslaggevende rol. Filmprojecten van kunstzinnige aard, debuutfilms en documentaires vinden een goede vertoner in de publieke omroep. Hoewel kijkcijfers ook voor de publieke omroep relevant zijn, is de dwangmatige relatie tussen reclame-seconden en kijkersresponse nog niet allesbepalend. Ook in dit opzicht is de publieke omroep in Nederland een serieuze partner voor Nederlandse filmmakers.

2.3.2 Samenwerking Filmfonds - CoBO De samenwerkingsovereenkomst tussen het Fonds en het Coproductiefonds Binnenlandse Omroep is een feit. In de komende Kunstenplanperiode zal deze samenwerkingsovereenkomst op zijn merites moeten worden beoordeeld.

Nu staat reeds vast dat, naast de voorziene samenwerking op het gebied van de lange speelfilm en documentairefilm, ook op andere gebieden een inten-

sivering van de samenwerking met de publieke omroep wenselijk is. In het licht van het prioriteitenbeleid van het Fonds wordt hier bedoeld op de animatiefilm, de jeugdfilm en de distributie en promotie. Als uitvloeisel van het prioriteitenbeleid zal ook voor deze beleidsterreinen de samenwerking met de publieke omroep, in het bijzonder met het CoBO-fonds, versterkt worden.

3. Faciliterend beleid

3.1 Kennisbevordering en opleiding

De behoefte aan scholing en training onder filmmakers neemt toe. Weliswaar kent ons land een aantal uitstekende film en av-opleidingen, doch de voortdurende veranderingen in de produktie-omstandigheden maken dat kennis relatief snel verouderd. Bovendien bestaat grote behoefte aan scholing op deelgebieden en een stijgende interesse voor training in de internationale aspecten van het ontwikkelen, produceren en exploiteren van films.

Er zijn de laatste jaren in Europees verband veel opleidingen opgezet om aan deze behoefte tegemoet te komen. In het Media II-programma van de Europese Unie is terecht een belangrijke plaats ingeruimd voor scholing en training.

Voor Nederlandse makers is het volgen van dergelijke opleidingen en trainingen niet louter een kwestie van kennisverbetering. Een niet onbelangrijk neveneffect van het deelnemen aan internationale cursussen en trainingen is het opbouwen van een netwerk. Deze cursussen en trainingen zijn vaak zeer kostbaar. Het Fonds acht het tot zijn taak om de deelname aan deze activiteiten door individuele filmmakers financieel mogelijk te maken. Uitgangspunt is daarbij dat de bijdrage van het Fonds in de studiekosten of het lopen van een stage, aanvullend is op de financiële inspanningen van de makers zelf.

Naast het bevorderen van deelname aan cursussen in het buitenland, zal het Fonds, in samenwerking met andere partijen, kortlopende trainingen in Nederland mee helpen opzetten en meefinancieren.

Ook rekent het Fonds het tot zijn taak om beginnende makers in staat te stellen in eigen land stage te lopen bij ervaren filmmakers. In dit verband zal nauw worden samengewerkt met het Maurits Binger Instituut en het Nederlands Instituut voor Animatiefilm.

3.2 Media-educatie

Het is opvallend hoe weinig aandacht in het basis en voortgezet onderwijs besteed wordt aan media-educatie. Vrijwel ieder schoolgaand kind wordt vroeg of laat geconfronteerd met literatuuronderwijs, muziekles, kunstgeschiedenis, museumbezoek in schoolverband en andere, op de culturele ontwikkeling gerichte activiteiten.

Media-educatie en in het bijzonder film-educatie is non-existent in het onderwijsprogramma. In een tijd waarin geklaagd wordt over de 'ontlezing' en het toenemend aantal uren dat leerplichtige kinderen dagelijks besteedt aan het televisiekijken, verbaast dit eens te meer.

Het feit dat de directe subsidiegever van het Fonds – het Ministerie van OCW – niet alleen het cultuurbeleid behartigt, maar ook het onderwijs en wetenschapsbeleid, is te beschouwen als een gelukkige samenloop van omstandigheden. Voor het Fonds is educatie niet het meest vertrouwde beleidsterrein. Niettemin zullen de komende jaren voorstellen worden ontwikkeld die, naar mag worden aangenomen, bij dit departement op vruchtbare bodem zullen vallen. Immers, jongeren vormen nog steeds het bioscooppubliek bij uitstek. Een vorming tot kritische consument zal er toe kunnen bijdragen dat zij bij het ouder worden ook het publiek van de toekomst zijn.

3.3 Service-instituut

In het woud van internationale steunprogramma's, fondsen en internationale samenwerkingsverbanden blijken filmmakers nog wel eens het zicht te verliezen op de mogelijkheden ervan voor hun specifieke project. Het is daarom wenselijk dat Nederlandse makers wegwijs worden gemaakt in het Europese netwerk en ondersteund worden bij het zo effectief mogelijk voorbereiden van aanvragen. Een versterking van deze servicetaak is zeker nodig. Bij de invoering van het Media II-programma van de Europese Unie – een steunprogramma dat gericht is op individuele ondernemingen binnen de Europese audiovisuele industrie – zou de Nederlandse overheid dan ook moeten overwegen om het Fonds in de gelegenheid te stellen deze servicetaak op zich te nemen.

De directe verbinding die onderhouden wordt met collega-instellingen in het buitenland, de betrokkenheid bij het Europese coproductiefonds Eurimages en de intensieve relatie met de Europese steunfondsen, maken het Fonds bij uitstek geschikt voor een dergelijke intermediaire taak.

3.4 Informatie

Door de intensieve betrokkenheid bij een groot deel van de filmproductie in Nederland, beschikt het Fonds over een aanzienlijke hoeveelheid gegevens, zowel voor wat betreft de ontwikkeling, financiering en exploitatie van Nederlandse films als over de inhoudelijke achtergronden ervan. Periodiek wordt een deel van deze informatie samengevat in het jaarverslag van het Fonds. In toenemende mate wordt het Fonds door de overheid, de media, opleidingsinstituten en individuen aangesproken voor het verkrijgen van statistische overzichten, analyses van deelactiviteiten, achtergrondinformatie over afzonderlijke films e.d.

Het Fonds wil de komende jaren deze informatie beter toegankelijk maken. Om overlap met andere instellingen in Nederland te vermijden, zal geïnventariseerd worden welke gegevens elders vollediger beschikbaar zijn. In samenwerking met deze organisaties zal een toegankelijk verwijssysteem worden opgezet.

3.5 Fiscale maatregelen

Naast de bevordering van de specifiek Nederlandse film en de Nederlandse deelname in buitenlandse filmproducties, gebieden waarop het Fonds een directe taak heeft, is er het belang van de stimulering van de filmindustrie in het algemeen. Hierbij gelden niet zozeer culturele als wel vooral economische en werkgelegenheidsargumenten. In veel opzichten biedt Nederland uitstekende voorwaarden voor de productie en afwerking van incidentele film en televisieprogramma's. Er is een redelijk ontwikkelde technische infrastructuur aanwezig en een grote hoeveelheid ervaren technisch personeel. De technisch-organisatorische standaard van de filmproductie in Nederland kan zich meten met die van de grote produktielanden, met als voordeel dat de kosten in ons land voor westerse begrippen laag zijn. De relatieve rust op de arbeidsmarkt, de uitstekende bereikbaarheid en de algemeen erkende internationale oriëntatie van Nederlanders, geven ons land een voorsprong op andere Europese landen.

In Europees verband is al gewezen op de aantrekkelijkheid van de audiovisuele industrie als groei-industrie en als motor tot het scheppen van hoogwaardige werkgelegenheid. Positieve bijkomstigheid is het niet-vervuilende karakter van deze industrie, althans niet waar het milieu in het geding is. Bevordering van deze industrie is dan ook tot één van de speerpunten geworden van het Europese mediabeleid.

Inmiddels hebben enkele Europese landen die het aan zware industrie ontbreekt of wier positie als industrieland door de internationale concurrentie

in het nauw is gekomen, de voordelen van het ontwikkelen van een eigen media-industrie ingezien. Ons directe buurland, de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen heeft enkele jaren geleden een uiterst ambitieus ontwikkelingsbeleid ingezet om de teloorgang van de kolen- en staalindustrie te compenseren. Oude industriële complexen werden in een record-tempo omgebouwd tot moderne high-tech mediacentra. Honderden miljoenen marken werden ingezet om buitenlandse investeerders te bewegen hun productiebedrijven in de Duitse deelstaat te vestigen.

Ook Luxemburg heeft zich met behulp van speciale fiscale instrumenten in korte tijd ontwikkeld tot een aantrekkelijk produktieland. Kortgeleden heeft de Ierse Republiek aan zijn altijd al milde belastingklimaat een fiscale stimuleringsmaatregel voor filminvesteerders toegevoegd die de filmproductie in dat land tot 'booming business' heeft gemaakt.

Fiscale maatregelen zijn concurrentie-instrumenten die in de strijd om de hegemonie in de media-industrie in stelling worden gebracht. De vraag is echter altijd hoe lang dergelijke instrumenten standhouden. Immers aan elke fiscale maatregel is onlosmakelijk een zekere mate van fraudegevoeligheid verbonden. Niettemin valt te overwegen om ter versterking van de Nederlandse filmindustrie een fiscale stimulant te creëren die het voor investeerders aantrekkelijk moet maken om Nederland als filmproduktieland te kiezen. Daarnaast zou het fiscale instrument aangewend kunnen worden om buitenlandse bedrijven aan te moedigen zich in ons land te vestigen. Op termijn zal dit bijdragen aan de werkgelegenheid en de ontwikkeling van het kennisniveau in Nederland.

Het is evident dat een dergelijke maatregel, of stelsel van maatregelen, geen direct verband heeft met de oorspronkelijke doelstellingen van het Fonds. Niettemin past het in het faciliterend beleid van het Fonds om de totstandkoming van dergelijke maatregelen te ondersteunen en, waar nodig, beschikbaar te zijn voor het uitvoeren van de aan dergelijke specifieke maatregelen verbonden toezichthoudende taken.

3.6 Film van de week

In de loop van de Kunstenplanperiode 1993–1996 hebben organisaties van filmmakers een plan gelanceerd dat voorziet in de regelmatige productie en televisievertoning van Nederlandse speelfilms die specifiek voor en in samenwerking met de publieke omroep worden gemaakt. Naar analogie van buitenlandse voorbeelden wordt gesproken van de 'film van de week'.

Indien na een aanlooperperiode een regelmatige productie van zo'n veertig televisiespeelfilms tot stand komt, ontstaat een kritische massa aan films,

die zeer positieve effecten zal hebben op de continuïteit van filmmakers en de ontwikkeling van artistiek en technisch talent in Nederland.

Bij de opzet en uitwerking van een dergelijk ambitieus plan heeft het Fonds geen directe taak. Niettemin kan door het Fonds een faciliterende rol worden gespeeld bij de totstandkoming en realisering ervan. In het licht van de hiervoor genoemde financieringsmaatregelen en fiscale stimulansen kan het Fonds betrokken worden bij beheers- of toezichthoudende taken die verbonden zijn aan de uitvoering van dit plan.

Meerjarenbegroting 1997–2000

De meerjarenbegroting geeft een raming van alle hiervoor beschreven beleidsmaatregelen, met een toelichting per begrotingspost.

Omdat het niet aan het Fonds is om aan te geven welke van de beleidsmaatregelen ten laste van de begroting van het Ministerie van OCW dan wel van het Ministerie van Economische Zaken moeten komen, is voor wat de inkomstenkant betreft uitgegaan van de gezamenlijke financiering van het Fonds door beide departementen.

Deze meerjarenbegroting heeft duidelijk het karakter van een groeimodel. Omdat veel van de voorgestelde beleidsmaatregelen nieuw zijn, is het wenselijk om binnen de bandbreedte van het begrotingstotaal met een zekere flexibiliteit tot een jaarlijkse toedeling aan de diverse posten te kunnen komen.

De veelheid van met elkaar samenhangende beleidsmaatregelen die nodig zijn om de Nederlandse film zijn zo broodnodige ruggegraat te geven, vereist een aanzienlijke investering gedurende de komende Kunstenplanperiode. Dit verklaart wellicht de wat gepantserde indruk die deze meerjarenbegroting op het eerste gezicht maakt. Echter, de internationale kostprijs van film overziend en wetend waarmee de Nederlandse film zich op de markt moet meten, lijkt de relatief bescheiden aanspraak die op de overheidsmiddelen wordt gedaan om zowel de kunstzinnige film als de noodzakelijke infrastructuur in ons land recht te doen, alleszins gerechtvaardigd.

Deelbegrotingen per beleidsgebied

Lange Speelfilm (in guldens)

	1997	1998	1999	2000
realisering algemeen	8.000.000	8.000.000	8.200.000	8.200.000
realisering low-budget	1.000.000	1.200.000	1.400.000	1.500.000
coproductieregeling	2.500.000	3.500.000	5.000.000	6.000.000
matching fund	2.000.000	4.000.000	6.000.000	8.000.000
scenario-ontwikkeling	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
meerjaren-bijdragen				
projectontwikkeling	500.000	700.000	800.000	1.000.000
Totaal	15.000.000	18.400.000	22.400.000	25.700.000

Realisering algemeen Deze post betreft de medefinanciering van lange speelfilms op basis van voortzetting van het huidige beleid. Omdat mag worden aangenomen dat in de periode 1997–2000 voor een aantal films dat thans nog ten laste van deze post komt, aanspraak gemaakt zal worden op de nieuw voorziene maatregelen, als gevolg waarvan de druk op deze begrotingspost zal afnemen, is voor de periode 1997–2000 geen significante stijging voorzien.

Ten laste van deze post komt de financiering van ca 8 tot 10 speelfilms op jaarbasis.

Realisering low-budget Uitgaande van 3 tot 4 low-budgetfilms in 1997 oplopend tot ca. 5 films in 2000, is een bedrag voorzien van f 1 miljoen oplopend tot f 1,5 miljoen.

Coproductieregeling Ten behoeve van een coproductie-bijdrageregeling is een bedrag voorzien van f 2,5 miljoen in 1997 oplopend naar f 6 miljoen in het jaar 2000. Hiermee kan de Nederlandse deelname in de financiering van jaarlijks 5, oplopend tot 8 internationale coproducties gegarandeerd worden.

Matching fund De Nederlandse markt en de gemiddelde productiekosten van Nederlandse films overziend, is ten behoeve van een 'matching fund' gedurende de periode 1997–2000 een bedrag nodig van f 2 miljoen in 1997 oplopend naar f 8 miljoen in 2000. Met dit bedrag kunnen jaarlijks 2 oplopend tot 6 Nederlandse speelfilms worden meegefinancierd.

Scenario-ontwikkeling Deze post heeft betrekking op financiële bijdragen ten behoeve van de ontwikkeling van speelfilmscenario's, op basis van voortzetting van het huidige beleid. Met de invoering van een regeling voor meerjaren-bijdragen aan projectontwikkeling, mag verwacht worden dat de druk op de regeling voor individuele bijdragen zal afnemen. Om die reden is

geen stijging voorzien. Ten laste van deze post komt de financiering van de ontwikkeling van ca 30 tot 40 speelfilmsscenario's op jaarbasis.

Meerjaren-bijdragen projectontwikkeling In de aanloopfase, die al in 1996 aanvangt, zullen ca. 5 produktiehuizen in aanmerking kunnen komen voor deze regeling. Na drie jaar zal worden bezien welke van de oorspronkelijke vijf produktiehuizen opnieuw in aanmerking komt en wordt ruimte geschapen voor uitbreiding van het aantal begunstigden onder deze regeling. Ten behoeve van deze regeling wordt is een bedrag voorzien van f 500.000 in 1997, oplopend tot f 1 miljoen in het jaar 2000.

Documentairefilm (in guldens)

	1997	1998	1999	2000
realisering	3.000.000	3.000.000	3.200.000	3.500.000
scenario-ontwikkeling	600.000	600.000	650.000	650.000
Totaal	3.600.000	3.600.000	3.850.000	4.150.000

Realisering Voor de financiering van ca 8 à 10 lange documentaires is in 1997 een bedrag nodig van ca. f 3 miljoen oplopend naar f 3,5 miljoen in 2000.

Scenario-ontwikkeling Voor de ontwikkeling van 15 tot 20 documentaireprojecten op jaarbasis, is een bedrag nodig van ca f 600.000 in 1997 oplopend tot ca f 650.000 in het jaar 2000.

Animatiefilm (in guldens)

	1997	1998	1999	2000
realisering	1.000.000	1.300.000	1.600.000	1.800.000
storyboard-ontwikkeling	300.000	500.000	500.000	500.000
Totaal	1.300.000	1.800.000	2.100.000	2.300.000

Realisering Voor de financiering van ca. 4 animatiefilms in 1997 is een bedrag voorzien van f 1 miljoen, oplopend naar f 1,8 miljoen voor ca. 6 animatiefilms in het jaar 2000.

Storyboard-ontwikkeling Voor de jaarlijkse ontwikkeling van ca. 6 animatiefilmprojecten is in 1997 een bedrag nodig van f 300.000 oplopend tot f 500.000 in het jaar 2000.

Overige fictiefilm (in guldens)

	1997	1998	1999	2000
Totaal	700.000	800.000	800.000	800.000

Voor de ondersteuning van de diverse soorten films die niet onder één van de hierboven omschreven begrotingsposten vallen, is een bedrag voorzien van f 700.000 in 1997, oplopend tot f 800.000 in het jaar 2000. Gezien het zeer uiteenlopende karakter van deze films, kan slechts een zeer voorzichtig schatting gemaakt worden. Verwacht wordt dat met dit bedrag jaarlijks ca. 8 tot 10 films ondersteund kunnen worden.

Distributie en promotie (in guldens)

	1997	1998	1999	2000
Totaal	1.000.000	1.250.000	1.500.000	1.500.000

Voor de financiering van de distributie- en promotie-activiteiten (zie ook paragraaf 1.3.1. en 1.3.2.) wordt uitgegaan van een bedrag van f 1 miljoen in 1997, oplopend tot f 1.5 miljoen. Met dit bedrag kan de distributie en promotie van ca 12 tot 15 films financieel ondersteund worden.

Overige activiteiten (in guldens)

	1997	1998	1999	2000
Totaal	600.000	700.000	750.000	750.000

Onder deze post vallen diverse soorten bijdragen die niet direct betrekking hebben op de financiering van afzonderlijke filmprojecten. De post omvat o.m. de bijdrageregeling ten behoeve van praktijkstudie en stages. Voorts komen bijdragen aan speciale presentaties, filmfestivals e.d. ten laste van dit bedrag.

Organisatiebegroting

	1997	1998	1999	2000
Totaal	2.095.000	2.410.000	2.600.000	2.790.000
in % van het tot. budget	8,62 %	8,32 %	7,65 %	7,34 %

Meerjarenbegroting 1997-2000

Samenvatting

Uitgaven (in guldens)

<i>Jaar</i>	<i>Lange speelfilm</i>	<i>Documen- tairefilm</i>	<i>Animatie- film</i>	<i>Overige fictiefilm</i>	<i>Distributie en promotie</i>	<i>Overige activiteiten</i>	<i>Organisatie- kosten</i>	<i>Totaal</i>
1997	15.000.000	3.600.000	1.300.000	700.000	1.000.000	600.000	2.095.000	24.295.000
1998	18.400.000	3.600.000	1.800.000	800.000	1.250.000	700.000	2.410.000	28.960.000
1999	22.400.000	3.850.000	2.100.000	800.000	1.500.000	750.000	2.600.000	34.000.000
2000	25.700.000	4.150.000	2.300.000	800.000	1.500.000	750.000	2.790.000	37.990.000
Totaal	81.500.000	15.200.000	7.500.000	3.100.000	5.250.000	2.800.000	9.895.000	125.245.000

Inkomsten (in guldens)

<i>Jaar</i>	<i>Subsidie OCW/EZ</i>	<i>Afdracht BTW-voordeel</i>	<i>Overige inkomsten</i>	<i>Totaal</i>
1997	22.795.000	1.000.000	500.000	24.295.000
1998	27.360.000	1.000.000	600.000	28.960.000
1999	32.300.000	1.000.000	700.000	34.000.000
2000	36.190.000	1.000.000	800.000	37.990.000
Totaal	118.645.000	4.000.000	2.600.000	125.245.000

Stichting Nederlands Fonds voor de Film
Jan Luykenstraat 2
1071 CM Amsterdam
telefoon: 020 664 33 68
fax: 020 675 03 98
februari 1996